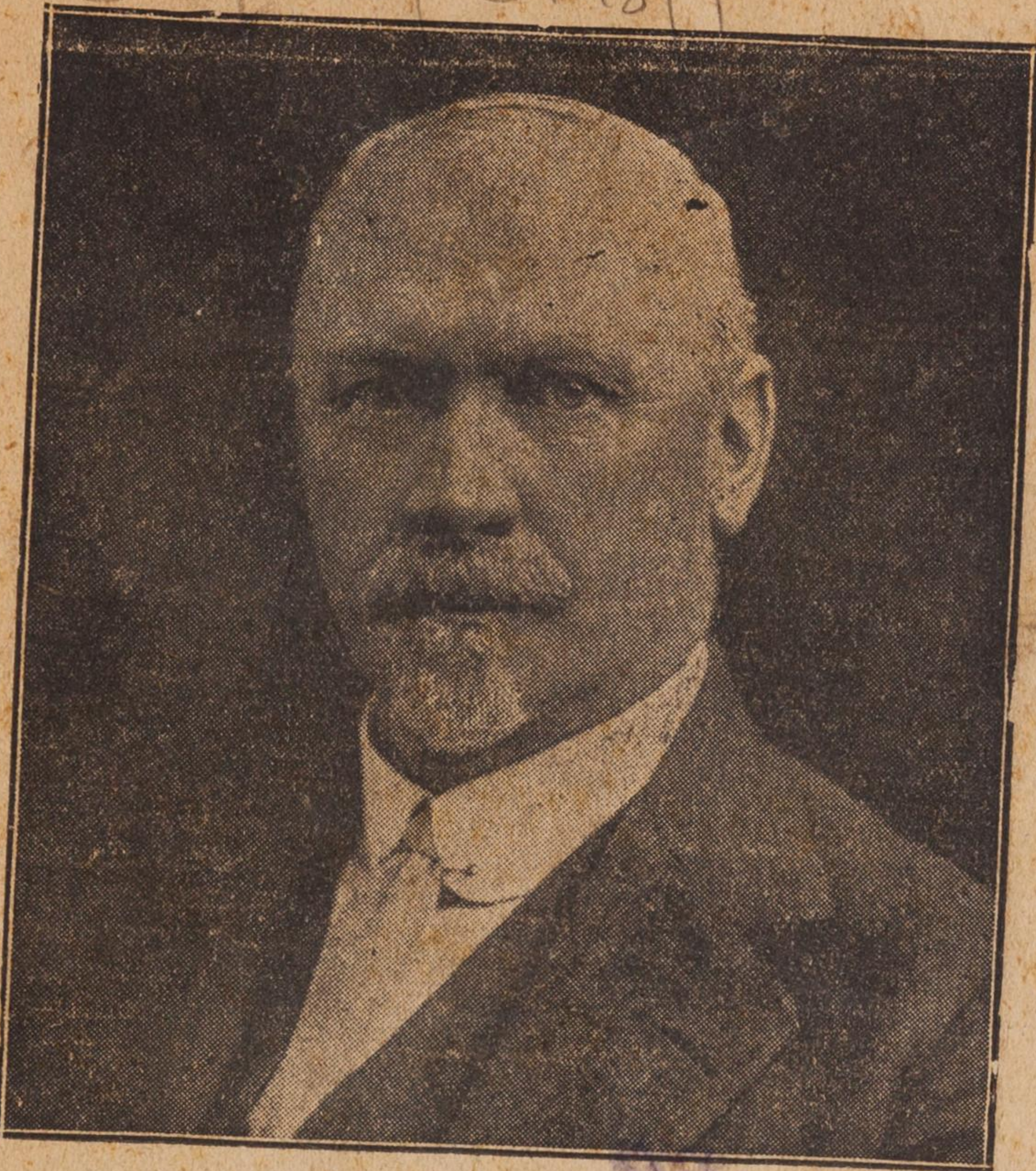

LFP/028/0178/1

The Choice before the Country.

***"I confidently place the issue
before You."***

M. M. M.

Published by the Head Office of the S.A. Party.
Printed by Wallachs' Limited, Pretoria.

L. F. F.

Genl. Smuts Great Speech.

S.A. Party Manifesto.

Mr. Chairman, Ladies and Gentlemen,

At the last General Election a little over three years ago, the people of this country decided to entrust their government to the South African Party under my leadership. I have come to you to-night to render an account of our stewardship, and on the record of what we have done to appeal to you to continue your confidence in us for the future. I shall deal not only with our record but as far as time permits also with that of our opponents. This is necessary, because it is largely on these two records that the people will have to decide the question of their future government.

A MOMENTOUS DECISION.

It is indeed a most momentous decision that lies before the people. And it must be based on broad issues of policy, and not on the small details on which people are dissatisfied with the Government's work. This or that section of the public may be dissatisfied with the details of the Government's policy as affecting them. But it is not on these details that they are going to decide the question of their future government. They will look at the big things, the things that really matter. And they will look not only at the record of the Government but also and just as keenly at that of their opponents. For the Pact Parties claim to be the next government. They say the flow-

ing tide is with them. The public are therefore bound to take them seriously, to look at the things they have stood for and to ask whether that is the sort of government they wish to rule them and to run this country in the years to come.

TAKE THE PACT SERIOUSLY.

I am afraid the tendency hitherto has been not to take the Pact seriously as an alternative government. But that is a profound mistake which may cost this country very dear. The more seriously the people study and ponder the record of the Pact Parties the better for this country and its future. I shall tonight put them in the limelight side by side with ourselves.

Let me first refer to the work of the Government for the last three years.

At the last General Election the South African Party set out to achieve certain great objects, in some of which they have succeeded completely while in others which do not admit of complete attainment they have made great and definite progress.

S.A.P. KILL RACIALISM. PACT'S IMITATION UNION.

Our first and greatest object was to get away from the racial line in our politics, to destroy the racial bar which had in the past kept the two great white races politically divided in South Africa. To that end a fusion took place of the old South African Party consisting mostly of Dutch speaking South Africans, and the old Unionist Party, consisting almost entirely of English speaking South Africans. We united into one broad-based political party with a common political platform under a common leader and in a single organisation embracing the whole of the party throughout the four provinces of the Union. We succeeded beyond our fondest dreams; ever since its union the new South African Party has worked together in the party, in Parliament and in the Government with a harmony and a cordiality which has exceeded our highest expectations. The whole face of

our politics has been transformed, the whole future of the South African nation has entered upon a new plane.

TWO-STREAM POLICY DEAD.

One result is that during the last three sessions of Parliament racial issues, which hitherto had been the principal item in our Parliamentary repertoire, were scarcely so much as referred to, and Parliament has been able to devote its attention to the business of the country instead of to racial passions. The two stream policy on which the Nationalist Party was founded, which almost tore out the vitals of the Union for its first ten years, has become largely a dead issue, and now could only be revived by some cataclysm in our politics. The two Opposition parties, struck and amazed by the success of our fusion, paid us the deep and flattering compliment of imitation. But Oh! what a difference there is between our real union and the imitation union which binds together the two Opposition parties in an uneasy and loveless embrace. Between the real honourable and sincere union which has taken place in the new South African Party and the artificial Pact which harnesses together our opponents, there is a difference greater than between night and day. And when Colonel Creswell flatters himself that the Pact has killed racialism he forgets that the Pact is only the fly on the wheel which crushed racialism, and that it is not the fly which is moving the wheel. No, this country can never forget that our Party did it, to them is due the praise for the greatest advance in the national life of South Africa. With that proud achievement behind us the South African Party can never really suffer eclipse in the future of this country. The results are already far-reaching. The going of racialism means so much to South Africa. We see all around us a new spirit of co-operation and friendliness springing up in South Africa. If General Botha were alive today—the Apostle of Reconciliation—he would rejoice to see that this work has prospered exceedingly, and that his great vision is coming true within a few years of his passing away.

SECESSION ISSUE.
"DANGER IS ONLY POSTPONED".

The second object we set out to achieve was the defeat of the secession issue which had been raised by the Nationalists after the War. With the successful issue of the War, which upset all the plans and expectations of the Nationalists, their party was indeed bankrupt, and to revive and keep going their drooping spirits, Mr. Roos with devilish ingenuity came forward with the secession issue. Secession became the fundamental plank in their platform. Mr. Roos in his letter of resignation as subscriber to "Die Burger" quite rightly and with justifiable indignation asked what would have become of the Nationalist Party if it had not adopted the secession issue. On that issue they spurned our offer of Hereniging at the Bloemfontein Conference; and on that we immediately, and to their surprise and consternation joined issue with them at the last General Election. We fought it out without any help from Colonel Creswell.

DECISIVE VICTORY.

Our victory was decisive, so decisive indeed that one wing of the Nationalist Party has ever since done nothing but run away from the issue, while the other wing has discreetly decided to postpone the issue and to revive it at a more convenient moment, when the Labour Alliance will no longer be wanted and will no longer be a check to their schemes. The danger is only postponed. The Nationalist leaders have made that perfectly clear. And the Pact makes it clear also. For remember, the Pact only says that the secession issue will not be raised in the next Parliament. The Pact therefore assumes that the issue is very much alive. It only at best provides a short breathing space for Colonel Creswell and those who choose to follow him. Colonel Creswell vainly boasts that the Pact has killed racialism. He has no similar boast in the case of secession. With the menacing figures and sinister intentions of Mr. Roos and General Kemp and the other Generals of the Nationalist Party before him, he is reduced to the humiliat-

ing expedient of begging for a little respite, the short life of the next Parliament please; and after that the deluge! In the meantime he will help General Kemp to become Minister of Defence and hand over the keys of the citadel to the secessionists to use after the short period of respite has expired. His desire to get rid of me and the Government has carried him to such lengths that he is prepared to help in laying the train and putting the match into the hands of the secessionists. So terrible and dangerous a thing is hatred in politics! No, gentlemen, if and when the fight over secession is once more renewed by the Nationalist Party, I have no doubt that we shall beat them again, as we have beaten them before. But we shall not have the assistance of Colonel Creswell and we shall succeed in spite of the assistance he has rendered the secessionists. No doubt he flatters himself that while he is there he will act as a brake on the secession movement. But it will once more be the story of the fly on the wheel.

"TURNED DOWN WITH CONTEMPT".

Four years ago when I made my proposal for a non-party government to the leaders of the other parties, the Nationalists replied that they were prepared to accept, provided (*inter alia*) the combination excluded the Labourites and Unionists and was confined to the other two parties, and for the life of that Parliament the secession issue would not be raised in Parliament, but might be spread in the country. In other words their conditions were: the maintenance of racialism in our politics and the slowing down of the secession issue only for a few years. These conditions the caucus of the old South African Party unanimously turned down with contempt, and they proceeded to fight it out and they beat the Nationalists on both these issues. What a difference between their courageous action, and the dangerous immoral experiment resorted to by Colonel Creswell! How much safer and sounder our future politics would have been if Colonel Creswell had acted with similar courage and faith. He has preferred to keep the secession policy alive for the future and in the meantime to strengthen its supporters.

SHIP OF STATE.

REMISSION OF TAXATION NEXT YEAR.

The third of the great objects we set out to achieve was to steer the country with safety and credit through the troubled times ahead. It was clear that they were coming to us as they had already come to Europe and America. The Nationalists are never tired of stating that I promised great prosperity at the last General Election. So far from doing that I gave a grave warning to the country. I said:—

“The internal situation is going to be one of exceptional difficulty. Grave problems of social and industrial development clamour for solution. At the same time the economic depression, which usually follows great wars, has already reached Europe and will sooner or later arrive to complicate our local situation. The temper of disorder and indiscipline which is paralysing the reconstruction of the Old World is not entirely absent from South Africa, and is growing both among the white and native population.”

THE 1922 STORM.

But the violence of the storm which suddenly burst on us early in 1921 exceeded our worst anticipations. Depression such as the country had never known in its history, a sudden collapse of all values and prices after the great post war boom. On top of that a revolution on the Rand, which added greatly to the financial collapse and went to such lengths that the casualties involved exceeded those of the Rebellion in 1914. A great wave of unemployment swept the country. There followed three years of the greatest drought the country had known for the last fifty years; drought and the locusts, both on an unprecedented scale. They have been sad years, years of toiling onward through the night, through pitch darkness and unrelieved gloom. The elements seemed to conspire with our enemies to bring us to nought. In the violence of the storm, in the babel of dissension and condemnation, one could but simply and grimly

do one's duty and expend one's last ounce of strength in trying to save the ship of state. And it has been saved. Unemployment was fought as in no other country, the locusts were destroyed by a herculean effort. And Heaven at last sent the beautiful gentle rain.

SKIES CLEARING.

The skies now are clearing. The great financial depression shows signs of passing, and will pass unless another upset is in store for us. The heavy railway and general financial deficits have disappeared, the railway budget for the last financial year shows a handsome surplus, and the national budget was not far from balancing last year and is estimated to more than balance this financial year. We look forward to the prospect of remitting taxation next financial year, and the first tax to go will be the Medicine Tax, while the Tobacco Tax will be simplified in its administration and will be taken off or at least eased off as regards the small producers. We have weathered the storm.

And we have come through it all with our credit unimpaired and indeed better than that of most of the Great Powers and probably as good as that of Great Britain; our pound sterling is worth more than the English pound sterling. We have avoided inflation; we have established a Central Bank, which has been a tower of strength to our financial stability and probably prevented a great banking collapse with all its additional burden of suffering and ruin to tens of thousands of depositors.

THE PUBLIC SERVANTS.

NO FURTHER DEMANDS UPON THEM.

We have had to make demands on our public servants and we acknowledge the spirit in which those demands have been met. We have proceeded in these matters as far as possible by the method of friendly negotiation with the Service organisations. We have also called into being under the Act of 1923 (which in many other respects greatly improved the conditions of the Service) a National Advisory Council composed of representatives of the

Service organisations which will be an established channel of communication and negotiation between the Service and the Government. In the case of the railway service the new scales have been applied with the same consideration for the present holders of offices and we will deal in the same way with the teachers. They have all brought their quota of sacrifice, just as the general public have had to bring an even greater quota. But they have done it for South Africa. That is their proud consciousness and their consolation.

SACRIFICE NOT IN VAIN.

And their sacrifice has not been in vain. It has helped to square the accounts of the country, and enabled us as a nation to face the world proudly and to look forward with confidence to the financial stability of the country in the future. If we had shirked our duty and let the financial situation drift, we would in the end have suffered more than the sacrifice we have now been called upon to make and the harm done to the recovery of the country would have been most serious. They have the further melancholy satisfaction that in other countries civil servants have had to carry heavier burdens than here. In New Zealand for instance, I am informed that present salaries were reduced by 10%, and even in a country of high financial stability like Holland present salaries were reduced by 20%, while in countries with a depreciated currency the sacrifice and suffering have been far higher. There is one more point I wish to emphasize in this connection. So far as we are concerned the end has been reached in the process of reducing salaries or emoluments in the Public services, and we do not propose to make any further demands on our public or our railway servants or curtail reasonable existing privileges.

PACTS OMINOUS ATTITUDE.

I notice that Mr. Roos, speaking a week ago at Johannesburg, from the same platform as Colonel Creswell, and therefore speaking for the Pact as a whole, stated that they had in view a scheme of re-

organisation of the services which would weed out the inefficient and effect great economies in the administration. These views have been repeated at Pretoria. Those are very ominous words, and they become even more ominous when taken in connection with many other declarations of Mr. Roos during the last few years in reference to the public service. A future government on the eve of a General Election does not make such menacing declarations unless it intends to proceed very far indeed. In my view these menaces and the whole policy of retrenchment foreshadowed are without justification. One of the solid services which the Government have rendered during these years of storm and stress was to put the public service on a secure footing under the administration of a non-partisan Public Service Commission. The root and branch overhauling which the Pact now threatens is not only without justification, it is also opposed to the whole spirit of the civil service reforms already placed on the Statute book. This policy is of course intended to introduce the American spoils system into our administration, to carry out Nationalist promises, and to fill the Services with their faithful political camp-followers. We shall fight this pernicious policy to the bitter end.

MORE RAILWAYS.

FURTHER MARKETS FOR UNION EXPORTS.

Another principal plank in our platform at the last General Election was the development of the country through a forward industrial policy. Though much has been accomplished during the last three years, we cannot claim to have succeeded in the way we had hoped. The depressed and unsettled conditions of the country have proved too much for us. But even so a great deal has been done.

We successfully put through the largest programme of railway and harbour construction which has yet been attempted in South Africa, and if we are returned to power we intend to come forward with another similar scheme. Our subcontinent is unfortunately badly served with natural communications, and with a view to its development no money could

be better spent than in creating means of transport and opening up communications. Railway construction not only opens up the resources of the country, but it provides the best means for employing white labour in times of unemployment such as we are passing through. Our experience has amply proved that white labour can be economically employed in this work, and I trust that a large programme of railway construction will be immediately undertaken which will provide work for our poor and keep them away from the demoralising influences of the alluvial diggings.

TRADE COMMISSIONER FOR AMERICA.

One of our principal preoccupations during the last three years has been to find markets abroad for our raw products. Happily we have succeeded in this to a very large extent. The appointment of Mr. Spilhaus as our Commissioner for Commerce on the Continent has been one of the best and soundest steps ever taken in the interests of the development of the country, and his services in finding openings for our produce on the Continent have been priceless. It is a curious commentary on our action that Colonel Creswell largely won the Stamford Hill seat from us on the prejudice he could raise over this appointment. The Government intend to follow this appointment up by making a similar one to North America. We have also extended our trade relations with our African neighbours, and we look to the African markets further north as among the most promising and natural outlets for our expanding commerce and industry. The Nationalists were prepared to jeopardise these opportunities by advocating the closing of our frontiers to cattle from the north. By friendly negotiation with our neighbours we have found a generally acceptable solution of this difficult question without in any way endangering our trade relations with them.

The Government have also taken the lead in conjunction with the steamship companies to improve the transport conditions in our fruit export abroad. I am informed on good authority that we are doing first class pioneering work in the new science of the cold

storage and transport of fruit. The results are already evident in the improved state in which our fruit reaches the European markets and the better prices our farmers get. These prices have this season been practically double of what they were the season before. The prospects for our fruit farmers all over South Africa are in consequence rosy.

FRUIT EXPORT.

The Government has exerted all their influence to secure fair preferences for our export fruit, wine, tobacco, sugar and other products in the English markets. We have had no backing from the Opposition parties. On the contrary, by violently attacking us in Parliament in connection with this matter, they have created the impression that South Africa is divided or indifferent in regard to these preferences, they have helped to jeopardise the acceptance of these preferences by the British Parliament and have thereby rendered the greatest disservice to our producers. Such is the policy of "South Africa First" in actual practice. It means Nationalist politics first!

HELP FOR FARMERS.

PLANS TO BENEFIT AND ATTRACT SETTLERS.

As regards the agricultural industry we regard it as our primary and most important industry and our attitude to it in the past is a pledge that we shall continue in the future to help it forward in every legitimate way. This we shall do by opening up new markets abroad for our produce, by fostering agricultural co-operation and financing it through the Land Bank and otherwise, by building new railways and reducing railway rates as much as possible, and by giving sympathetic consideration to all the grave problems which confront our agricultural industries. We have solved the wine question for the present, anyhow, and we trust to be able to solve the meat and tobacco questions too if we are given the chance. We intend to take special steps to promote the cotton industry which ought soon to be of the first rank.

With regard to land settlement and irrigation we adhere to the statement of policy which was made by Colonel Reitz last session in Parliament. In all necessary cases a revaluation of settlement farms is going to take place and much longer terms of payment will be arranged for all present and future settlers alike. The Government will take over surplus irrigable land from owners for settlement purposes and so overcome the grave financial difficulties in which large numbers of irrigators find themselves under the existing Acts.

LAND SETTLEMENT.

In addition land settlement will be promoted by more funds being made available for the four fifths advances on the purchases of farms under clause 11 of the Act. The Government intend to provide sufficient money not only to help all suitable South African applicants but also to help in the same way and on an equal footing approved settlers from abroad who have had agricultural training with South African farmers or in South African training schools or farms. In this way a great impetus will also be given to immigration of the right type to South Africa. We have found that the system of advances under clause 11 is the best way to promote land settlement, and we intend to exploit it to the full.

INDUSTRIAL POLICY.

SOLID WORK OF THE GOVERNMENT.

I gave great prominence at the last General Election to the industrial policy of the new Government, but the times and circumstances of the country have been very adverse to the successful launching of that policy. Violent fluctuations of exchanges and currencies abroad have produced here as in Australia and other young industrial countries an atmosphere of uncertainty and caution. Manufacturers never knew definitely what competition they had to meet from abroad and were therefore inclined to await events. But the gravest difficulty of all has been financial stringency and curtailment of credit. Capital could not be found for starting many promising industries, and even where such capital was found,

the absence of proper credit facilities and of working capital brought many others to grief. There are many factories which have closed down or are labouring under difficulties, not because the Government did not protect them or because they had not a good local market, but because they had not working capital to go on with, and the banks were not in a position to finance them. That and not Government inaction, is the main reason for the slowing down of our industrial policy. The banking and the financial position is however rapidly improving, and the outlook for our South African industries ought soon to be much brighter.

IRON AND STEEL INDUSTRY.

Take the case of our Iron and Steel industry, for which as our great future key industry I have laboured continuously these last three years. In spite of the most favourable technical reports, in spite of a most generous bounty system which we put through Parliament, the millions necessary for starting this industry have not yet been found. However, I have not lost heart or hope and mean to succeed in the near future.

Notwithstanding the difficulties I have referred to a good deal of solid ground work has been accomplished. Parliament has passed a scheme for a Board of Trade and Industries which investigates the chances of new industries and makes recommendations as to any changes in the Customs or railway rates or any other form of assistance and protection which might be required by such industries. The Board has already done a good deal of useful work and acquired valuable experience for the future. On their recommendation not only the Boot and Shoe industry but at least a score of others have had proper assistance and protection extended to them. The Board is going to be of first rate importance for the future industrial development of the country, especially when it is re-organised and strengthened in the way that experience has indicated.

ELECTRIC POWER.

An even more important step has been taken in the establishment of the Electricity Commission. The industrial future of the country depends on the supply in bulk of cheap power. The Government scheme which Parliament has accepted means the establishment by a public authority of Central Power stations in the coal areas and great industrial centres of the Union, from which the railways and municipal services and all forms of local industries will be supplied cheaply, without the necessity of making their own power. The system will reduce capital expenditure and working costs for every industry within the area of the great stations. It is a scheme much in advance of what has been done in any other country, and its effects on the future of our industrial development will be enormous. Already large stations are going up or are planned for Cape Town, Durban, Colenso and Witbank, and others will follow in due course. It is a move of first rate importance.

SPECIAL MINISTER.

BANK TO ASSIST YOUNG FACTORIES.

What is our policy for the future? To my mind the coast is clear now for launching a really bold forward policy of industrial development. And the urgent needs of the country clamour for courageous action. We have reached a stage in our development as a country and a nation which calls for a great move forward, if we are not to stagnate and go backward. No government ought to be tolerated for a day which does not honestly and sincerely grapple with the problem of providing a future for our large and growing output of boys and girls. And industrial employment is and remains one of the most powerful means for absorbing our growing European population. Let me sketch briefly the lines along which we would move, if we are once more returned to power.

In the first place I would constitute a new portfolio of Industries and Trade in the Cabinet. At present industrial interests are looked after by various Government departments, such as the Board of Industries, the Mines and Industries department, the Cus-

toms department and others. They are not always in agreement, and their activities sometimes cancel and neutralise each other; they tend to work in watertight compartments. For a proper forward policy there ought to be co-ordination of all the offices and departments which are concerned with industrial policy. And I intend to bring them all together under a Minister whose proper business it will be to assist, foster and promote our industrial and manufacturing development.

THE PROPOSED BANK.

Secondly, I would do for industries what we have hitherto done for agriculture. We have recognised from the beginning that the ordinary banking facilities are not enough for agriculture, and therefore we have established the Land Bank to render additional assistance to farmers. The experience of the last three years has proved how difficult it is for a struggling infant industry to get help from the banks. I propose to have an organisation established either in connection with the Land Bank, or separately from it, which will give financial assistance after proper investigation and with the necessary safeguards to young industries whose chances are good, but whose circumstances are such that the commercial banks will not grant them facilities. It is a difficult matter and an element of risk will remain in spite of all precautions. But I feel convinced that in the general public interest the time for such a move has come.

TO BUILD ENGINES HERE.

Thirdly, I would make an entirely new departure in connection with our railway workshops. We have at present a number of such workshops scattered over the country, which are mostly engaged in repairing work, and to a limited extent in coach and wagon building. Much of our rolling stock and practically all our locomotives are still ordered from abroad. In this way large sums of money annually leave the country which should be spent here and give employment to our own people. But the existing workshops are not properly equipped with the latest mechanical

appliances for such work. Our policy is to have all our work done in the Union, to establish a great railway workshop or factory fitted with the most up-to-date appliances, which will be capable of building economically not only all the rolling stock, but in time also all the engines which have hitherto been indented from abroad. It will be a huge and costly undertaking, but I feel convinced the time has come to make a big step forward along this line. And if simultaneously the Iron and Steel industry could be pushed through to success we shall have taken a far-reaching step in the industrial development of the country.

TECHNICAL EDUCATION.

Fourthly and lastly I would energetically push technical education. I would make industry and technical education walk hand in hand to the brighter future which awaits us. We have covered the country with Universities and colleges and high schools; we have dotted the country with agricultural schools and colleges. But the technical and industrial side of our education has lagged behind. This omission should be repaired. Our whole educational system requires overhauling, but in any case the opportunities for technical instruction and training for which there is a great and growing demand should be provided without further loss of time, and this training should be closely associated and co-ordinated with our local industries. The future European civilisation in this country depends to a large extent on our doing our duty promptly in this respect.

PERILS OF THE PACT.

HOW COUNTRY'S CREDIT WILL BE DAMAGED.

I have discussed our record for the past three years and have sketched the policy and programme we intend to carry out if again favoured with the confidence of the country. I now wish to say a few words about the intention of the Pact, so far as they have been revealed to us in the speeches of the leaders. True, General Hertzog has still to make his manifesto speech, and I trust he will try to speak with more

definiteness and clarity than usual, so that the country does not go to the polls in a fog and in ignorance of what the Pact Parties are really going to do if they get into power. But something of their policy has already been indicated and I wish to make a few remarks thereon.

I have already expressed my complete disapproval of the scheme of civil service re-organisation which Mr. T. Roos has foreshadowed. I feel even deeper misgivings about his intention to cut down, if not to destroy the Defence organisation of the country. In view of the recession policy which may come into full operation after the expiration of the next Parliament, and the certainty that General Kemp will be their Defence Minister, I read the most sinister meaning into this important declaration. Mr. Roos has spoken frankly, and I hope the country will take his words to heart and that this will be a case where "forewarned is forearmed."

PAPER INFLATION POLICY.

Mr. Roos speaking for the Pact at the Johannesburg meeting, also explained that it is the intention of the Pact Parties to convert the Reserve Bank into a State Bank which will finance the miners and farmers and the industrialists. We know what capital the Reserve Bank has, but we are not told by Mr. Roos in his last speech where the new capital to finance these classes is to come from. For the last couple of years however he has expounded all over the country a policy of paper inflation. Why borrow money abroad when you can print paper here, he has repeatedly asked, just as the Russian Soviet has asked. The gold of the mines will be the security for this paper he says. We must therefore infer that the gold of the mines will be locked up in the vaults of the new bank instead of being sent overseas to pay for our imports, that the mines will be paid in paper for their gold, and that an inflated paper currency will become legal tender in this country. I leave it to the public to imagine what effect this policy will have on our credit at home and abroad, what collapse of values will ensue, and what **damage will be done to our trade and industries.**

THIN TIME FOR CAPITAL.

But whatever the intentions and plans of the Pact in regard to a State Bank and the printing of paper money, I must confess that I have the profoundest misgivings about the financial policy which the Pact government are likely to pursue. If I have to judge by the acts of the Pact majority in the last three or four years of the Transvaal Provincial Council I can only say that capital and industry will have a very thin time, that to find money for a host of impossible objects capital will be held up to ransom, and the credit of this country will receive a blow from which it will not easily recover.

I have equal misgivings as to the policy which the Pact government are going to pursue towards the mining industry, which as the strike of 1922 proved to us, is the key to the prosperity of every other industry in the country, including agriculture. In Parliament and out of Parliament, in season and out of season the Pact leaders have carried on a campaign of vendetta against this industry. The leaders and even the rank and file of both the Pact Parties have made the mining industry of the country their object of attack. Their principal charge against the Government is that the policy of the Government has been too favourable to the mines, that the mines should be much more highly taxed, and that measures should be adopted, whose inevitable effect would be to cripple the mining industry. I very much fear that the mining policy of the Pact will mean that the country will move under the Pact from one economic crisis to another, and that prosperity will only return when the Pact leaves.

SEGREGATION IDEA.

COUNTRY WILL BE RUN ON THE ROCKS.

But my gravest fears of all are reserved for General Hertzog's segregation policy. General Hertzog is a political fanatic and I fear he is going to run this country on the rocks with his pet segregation idea. He is even under the delusion that the natives like and welcome his segregation policy!

His policy, as often explained by him, is as follows. All the natives of the Union must be segregated into territorial reserves, and in the Cape Province they will lose the vote for the Parliamentary elections, which should never have been given them. On the other hand the coloured people as distinct from the natives will have the same vote and citizen rights all over the Union as the whites, and the colour bar will completely disappear from South Africa. In addition he has also advocated what he calls industrial segregation of the natives which however he has prudently refrained from defining more clearly. Mr. Roos has however declared that it means that natives outside their reserves can only do unskilled work.

IMPOSSIBLE SCHEME.

I take the above to be in broad outline the segregation policy which the Pact intend to put through Parliament. And I have no hesitation in saying that it is an impossible scheme and that it will bring about the greatest commotion which has ever been seen in the history of South Africa, that in so far as the work of this country is dependent on co-operation between white and black it will bring the business of this country to a complete deadlock, and that it will produce such a sense of injury, injustice and oppression in the minds of the natives as will not be easily effaced again. The penalty that the white man will pay for this folly will be incalculable. This, like most of General Hertzog's pet ideas, is thoroughly unsound and dangerous.

GOVERNMENT'S POLICY.

Not thus, ladies and gentlemen, will our Native question be solved. I have as Minister of Native Affairs during the last four years endeavoured to approach this great question in quite a different way. In the Native Councils Act I have provided for a native self-government in their present or future reserves. And in the Urban Areas Act of last year I have tried to strike at the root of the evils which arise from natives living in or near the towns

and great urban and industrial areas. In both these reforms I have carried white and native opinion with me. And only in that spirit of justice, consultation and fair play shall we ever be able to provide satisfactorily for the co-existence of white and black in this sub-continent.

FIVE PARLIAMENTS. NATIONALISTS AND WOMEN'S FRANCHISE.

There is another matter on which the attitude of the Pact makes me seriously apprehensive and on which I should like to have a definite declaration from General Hertzog. Are the Pact Parties in favour of going back to a federal system in our Provincial relations? If so they are going to upset our work at Union and to impose five Parliaments and taxing bodies in the Union, which is more than our small population can bear. As far as we are concerned our policy is clear and definite.

The last Act places the Councils on a definite footing with curtailed taxing powers. If they make good under that Act, we shall be content to let them go on for the future. But if, especially in the two big Provinces, the Councils do not give satisfaction and do not discharge their constitutional functions properly, the Provincial system so far as these two Provinces are concerned will have to be reconsidered and radically altered.

REFLECTION ON WOMANHOOD.

I am concerned also at the attitude of open and declared hostility which the Nationalist leaders and Party have adopted towards the important question of Women's Franchise. Although we do not make a Party issue of it, the great majority of our Party favour this reform. We look upon our women as worthy to stand by the side of our men as their equals in the citizenship of the country. The attitude of the Nationalist leaders is a reflection on our South African womanhood which they do not deserve. They have tried to divert attention from themselves in

alleging that I am in favour of female franchise for white and black throughout the Union. That is entirely false. I have advocated as the only workable solution in my opinion the fixing of a fairly high common qualification for women all over South Africa, and to leave the colour bar where the Constitution placed it, namely outside the Cape Province. I sincerely hope that along these or similar lines this reform will yet be carried with the assent of all parties, and as a gift of all parties to the womanhood of South Africa.

PERFECTLY PRACTICAL.

The policy I have sketched is in my opinion all that is really required in order to give our industrial and agricultural development the necessary start for the next stage. And it is a perfectly feasible and practical policy. If the measures I have mentioned are carried out, we can leave the rest to private enterprise and to the return of more favourable and prosperous conditions to the country. We do not want violent and heroic measures, which can only do harm. The country has been brought through a very serious illness by expert skill; let us leave the complete recovery and future development to nature, and not spoil it by constant governmental actions and interference.

PACT FADDISTS.

GRAVE ISSUE OF MOMENTOUS ELECTION.

And there is just where my fear for the future comes in. If a Pact government were to come into power and apply their amateurish ideas and faddist experiments to this country we shall see such shock, such uncertainty, and such general unsettlement that our chances for future development and a return of general prosperity will soon be clouded over once more. The country would have a government not of sane, shrewd, experienced heads, but a government of amateurs, faddists and extremists who in the past have stood for all that is most dangerous in our politics. These men will be bound to put in-

to practice at least some of the policies which they have advocated with such vehemence; their followers will expect and force them to practice at least part of what they have preached. And a blow will be dealt this country from which it will not easily recover. That is one of the grave issues in this momentous election.

One often hears it said that the present Government have been too long in power, that a change is desirable; and that, after all, no great harm would happen if a change took place. No attitude, no argument could be more dangerous than this. A change might be justified, it might even be desirable, if our place was going to be taken by men whose past is such that we could safely trust them for the future, by men against whom there was nothing, by men with a clean slate so to speak. But what is the position here? We are to make way for men who have the most dangerous and sinister records in our public affairs, whose past has darkened the recent history of South Africa, who would indeed have wrecked this country, but for the heroic sacrifices and efforts of General Botha and the sane and patriotic manhood of South Africa who stood by him.

NOT INNOCENT.

If the men who wish to replace us were merely inexperienced I would give them a chance. If only they were innocent, if only their record showed that they could be trusted with the government of this country. But they are not innocent, South Africa cannot afford to trust its fate to such men. To place them in command of the administration at this juncture would mean complete reversal of all the great issues that have been settled during the last fourteen years of our history. It could only open up another dark chapter in our history, and I for one have too much faith in the judgment of my countrymen to believe such a thing possible.

I would ask the people of South Africa to ponder the following questions on our recent history and to give the answer at the polls in the light of their conscience and the love they bear South Africa:

GRAVE INDICTMENT.

POLITICAL RECORD OF GENERAL HERTZOG.

Twelve years ago General Hertzog founded the Nationalist Party on the two stream policy in order to perpetuate and accentuate the racial divisions between our white people. To that General Botha and the South African Party offered the great ideal of one indivisible South African nation. What would our future as a nation and a civilisation have been if Hertzog's policy had triumphed, and if it had not been shattered by the stand we took, and subsequently followed up decisively in October, 1920?

Ten years ago, when the Great war broke out and the Rebellion followed in this country, General Hertzog, (in order, as he confessed, to retain the confidence of his republican following) retired to his tent and refused to say the word that might have meant peace. He, the great patriot, abandoned the country to its fate. What would have happened to South Africa if General Botha and I had taken a similar line, and had allowed the Rebellion to develop into a general civil war? Would South Africa not have become the graveyard of its people and of all our hopes, instead of having the proud and equal position which it to-day occupies among the nations of the world? At least one who led that Rebellion and joined the enemy in the Great War will be a member of his Cabinet and a colleague of Colonel Creswell, if the Pact comes into power.

Five years ago General Hertzog headed a Nationalist deputation to the Great Powers to ask for the dissolution of the Union of South Africa, and the restoration of the Transvaal and Free State to the status which they had occupied before the Anglo-Boer war. What would have happened if that supreme folly had been allowed to take place? By that act he declared himself the enemy of a United South Africa, which he had vainly tried to wreck before by his two stream policy and his policy in the Rebellion and the Great War. This is the man who now comes forward and claims to be entitled to become Prime Minister of a United South Africa. Will the people of South Africa allow that claim?

Four years ago General Hertzog, in order to keep his party fires burning after such defeats, put himself at the head of a campaign of secession from the British Empire and started a raging, tearing propaganda throughout the land and raised passions to fever heat. What would have happened if we had not accepted the challenge, if we had allowed this policy to run its wild course, to the undoing of South Africa, to the splitting up of its people into racial factions, perhaps to civil war and to war with the British Empire? We are now told by Colonel Creswell that this was all a delusion, that the people was bemused by me, and that there never was any secession campaign. I leave that point also to the judgment of the people, who do not turn political somersaults so suddenly and so easily as the gallant Colonel.

RAGING, TEARING PROPAGANDA.

Ladies and Gentlemen, I have mentioned errors of judgment and policy on the part of General Hertzog, so grave, so terrible, so long continued that I do not see how the people of South Africa can forgive them. They are unpardonable in any leader who lays claim to a position where he can control the destinies of this country. They are indeed deadly sins against South Africa. They are not small paltry matters of detail like the Medicine Tax or the Tobacco Tax, or the other troubles which are brought up against me. They go to the roots of our unity and our future as a nation and a country.

NO REPENTANCE.

HERTZOG UNABASHED AND UNASHAMED.

What is worse: there has been no repentance on the part of General Hertzog. He remains unabashed and unashamed. He glories in the

part he has played and continually poses as a martyr. It is better so than that South Africa should become the martyr, the victim of his policies. No, there is no repentance, no confession of error, but instead a proud claim to be master of South Africa on the basis of his past record. If in the great trial which is now going on in this country, if in the quiet searching of hearts which is taking place in the towns and on the veld all over this great land, the claim of General Hertzog is allowed, then I say, ladies and gentlemen, South Africa will be passing judgment against herself, she will not be faithful to her own glorious past, and she will by her own deliberate act plunge herself into a position from which the hands of the wisest and the strongest may not be able to extricate her hereafter. I do not attack General Hertzog's private character, which is above reproach, I do not wish to question his personal competence, but I say deliberately that his past political record is such that South Africa cannot choose him for her Prime Minister without being untrue to herself and without running the gravest risk to her future. Not only my political record, but just as much, aye, even more so, the record of General Hertzog is in issue at this General Election. I have no personal wish to remain Prime Minister of this country for a day longer than I am wanted. I would serve my country as a private in the ranks just as willingly. I dare not, nor do I desire, to desert my own work. And I feel and believe sincerely that with General Hertzog as Prime Minister and the colleagues he will have in his Government, all that others and I have been able to achieve for this country in this generation will be involved in grave dangers, dangers which may easily develop into irremediable disaster. Fortunately it is not for me but for the people of this country to decide.

OUR "POLITICAL PURISTS"

SCATHING ATTACK UPON THE PACT.

There is one more charge I make against General Hertzog, and I make it even more strongly against Colonel Creswell. They both pose as political

purists. They both look on me as a political opportunist, not much devoted to principles, and they claim to be great men of principle. Gentlemen, they are convicted by their own Pact. If the Pact stands, we shall no longer conduct the public affairs and political life of South Africa according to principles. I say the Pact is an unclean, unwholesome thing, that it is a clear negation and flouting of all political principles and that it is a debauching and lowering of our public life. The Pact is in fact a conspiracy hatched in darkness and without the previous knowledge and consent of the rank and file of the two parties affected thereby. It is an election dodge meant to obscure the real judgment of the country at this election by making men of the most opposite and contradictory views vote together as if they were agreed. If this dodge succeeds and the election is won, the Pact will become the new instrument of Government in this country and continue to demoralise our politics and degrade our public life. The secessionists and the loyalists will appear to work together, while really trying to steal a march on each other. The socialism of the towns will collaborate cheek by jowl with the individualism and the conservatism of the backveld.

PRIVATE BARGAINING.

Nobody will know where he is or on what principles and policies the country is run; and everything will be done by private bargaining and arrangement, of which the ordinary decent citizen is sure to be the victim. I call this unclean unwholesome politics. It is not only a departure from all clearcut principles on which our public affairs should be conducted, but in the end it will through the system of compromises and arrangements, of bargaining and bartering one interest against another, become an instrument of political tyranny and corruption. The Labour leaders favour the Pact because it will enable them to bring the Socialist gospel to the homes on the veld. The

Nationalist leaders favour the Pact because it provides them with the necessary votes to come into office, and for what else do they care? I ask the judgment of the country to condemn these tactics and manoeuvres which are not honest, which are mischievous, and which will in the end bring about a complete indifference to and disregard for political principles and common political honesty.

CLEAN POLITICS ESSENTIAL.

Let us make this election a battle for clean politics and for conducting the affairs of this country on clear political principles. If the Pact is turned down now, unscrupulous politicians in future will think twice before they try again to smother the voice and the wishes of the people through election dodges and subterfuges.

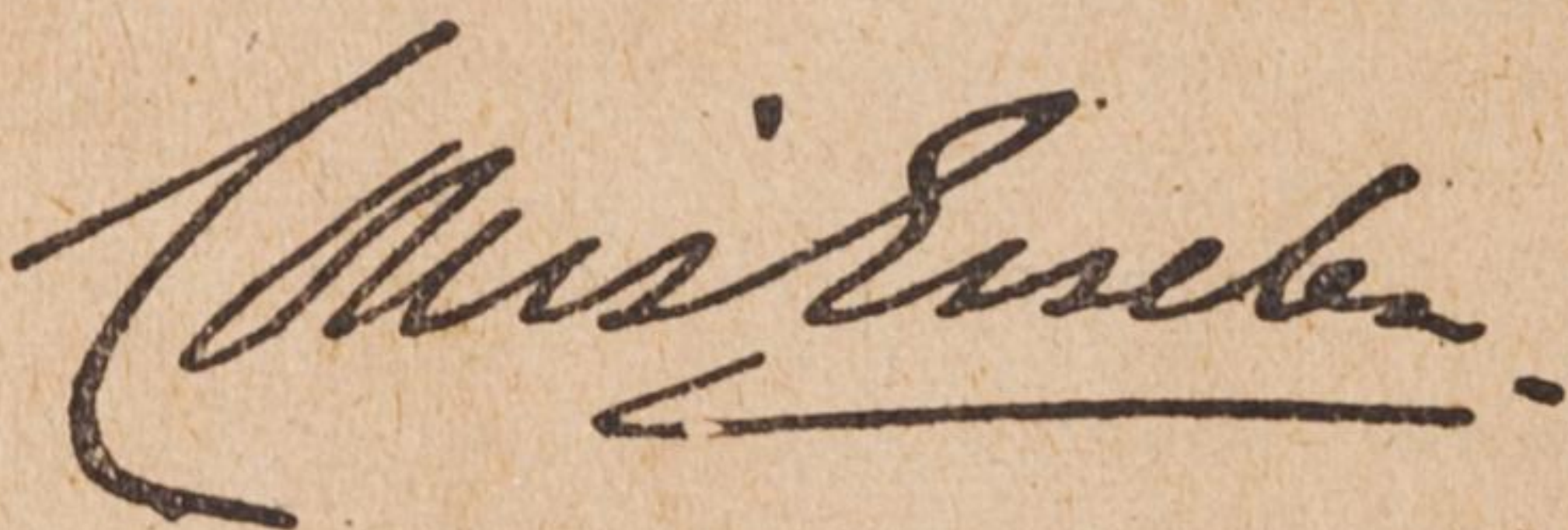
THE IMMENSE ISSUES.

Ladies and Gentlemen, I have finished. In conclusion I would ask you to honour me once again with your confidence as your representative, as you have done for the last five general elections. And I would ask the country to vote for the South African Party on its work and record, and on the constructive programme which I have outlined to you to-night on behalf of the Party. I ask the country to say that it is not going to turn back on its own past, but that it is going to march forward with full confidence in itself and in the principles and policies which have brought success to it in the past. I ask you to say that in the future as in the past this country cannot afford so dangerous a leader as General Hertzog. I ask you to say that the measures which the Nationalist party stands pledged to are not in the interest of this country, will produce great confusion and unsettlement, and will seriously retard the financial recovery and industrial progress of the country. And I finally ask you to disapprove of the Pact and to vote for clean politics, clear principles and platforms and the maintenance of a high stan-

dard of morality and honesty in public life. These are the immense issues for your decision in this election.

It all comes back to the one great question which has dominated our politics ever since Union, namely, are we going to build up a great South African Nation, united in itself and respected in the world? Make our slogan in this election the South African Nation first, and away with all party Pacts and sectional or class interests.

The Speech contained herein is a verbatim report of that delivered by General Smuts at Pretoria West on Wednesday evening the 23rd April, 1924, and may be regarded as the S.A. Party Manifesto for the General Election of 1924.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'J. M. Smuts', with a long horizontal flourish extending to the right.

General Secretary,
South African Party.

28th April, 1924.

die verlede, hierdie land nie so'n gevaarlike leier as Generaal Hertzog kan bekostig nie. Ek vra U om te sê dat die maatreels waartoe die Nasionale Party gebonde is, nie in die belang van die land is nie, dat groot verwarring en onsekerheid sal veroorsaak en die finansiële herstel en industriële vooruitgang van die land ernstiglik sal vertraag word. En ek vra U afkeuring te betuig van die Verbond tussen Nasionale en Arbeiders en te stem vir suiwer politiek, duidelike beginsels en platvorm en die handhawing van 'n hoë standaard van moraliteit en eerlikheid in die openbare lewe. Dit is die ontsaglike vraagstukke wat julle moet beslis in hierdie eleksie.

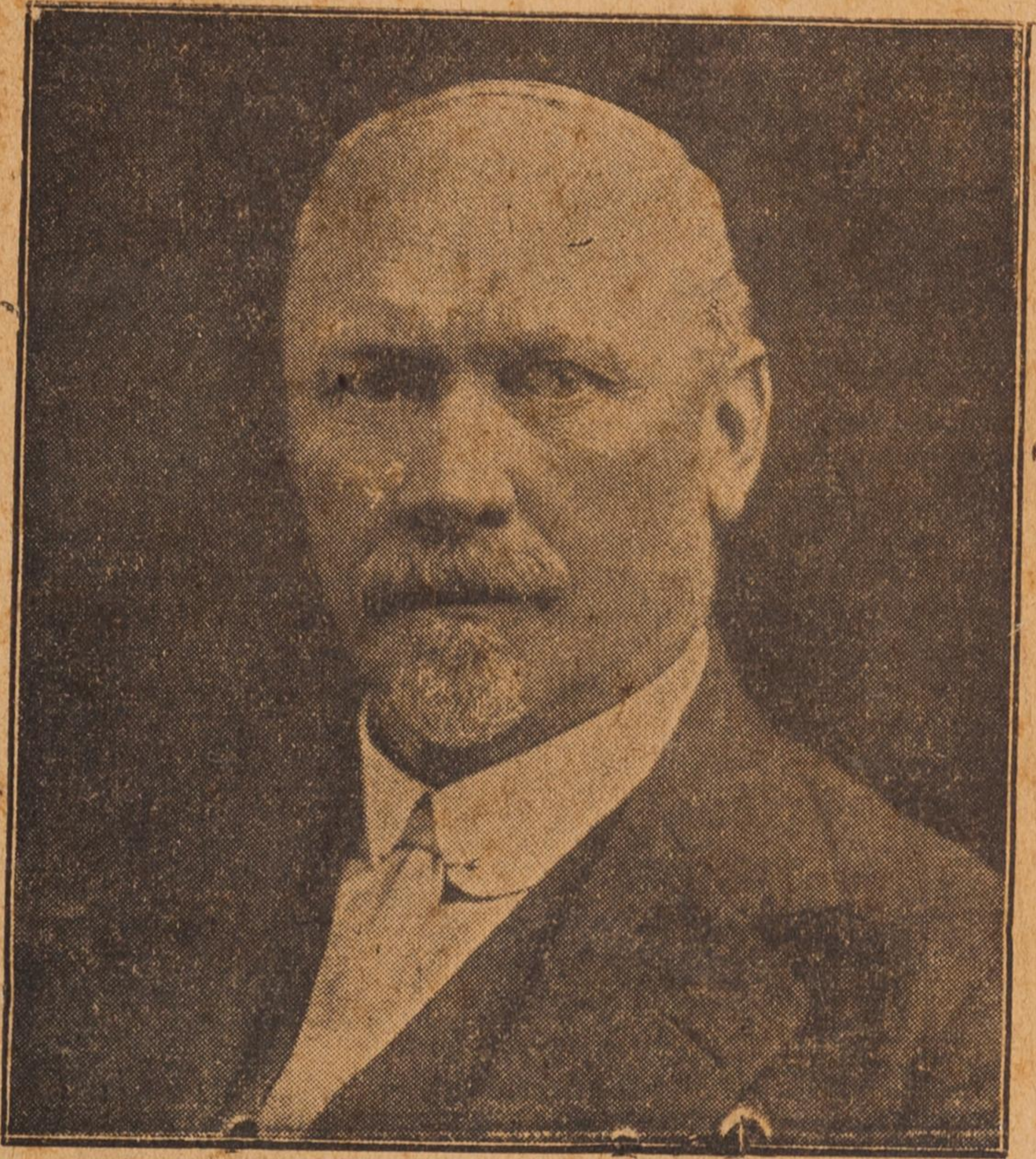
Alles kom neer op die enkele groot vraagstuk, wat sedert die Unie ons politiek beheers 't, nl.: Gaan ons 'n groot Suidafrikaanse nasie opbou, onderling verenig en in die wereld gerespekteer word? Laat in hierdie verklaring ons strydkreet wees: Die Suidafrikaanse nasie Eerste en weg met alle party-akkoordeles en alle seksie- of klasse-belange.

Die toespraak hierin opgenome is 'n volledige verslag van die wat Generaal Smuts gehou het in Pretoria Wes, op Woensdagaand, die 23ste April, 1924, en kan beskou word als die S.A. Party Manifest vir die Algemene Verkiesing van 1924.

Mrs. E. E. E.

Algemene Sekretaris
Suid Afrikaanse Party.

28 April, 1924.

Die Volk moet kies.

***„Ik laat met vertrouwe die
beslissing aan U.”***

M. M. M.

**Gepubliseer deur die Hoofkantoor van die S.A. Party.
Gedruk deur Wallachs' Beperk.**

Genl. Smuts se belangryke Toespraak.

S.A. Party Manifes.

Mynheer die Voorsitter, Dames en Here,

By die laaste algemene verkiesing, 'n bietjie meer dan drie jaar gelede, het die volk van hierdie land besluit om hulle Regering aan die S.A.P. onder my leierskap toe te vertrou. Ek het na U gekom vanaand om verslag te doen van ons rentmeesterskap, en, op grond van wat ons gedoen het, 'n beroep op U te maak om uw vertroue in ons in die toekoms te bly handhaaf. Ek sal nie alleen ingaan op ons eie daade nie, maar, sover as my tyd dit toelaat, ook op die van ons opponente. Dit is nodig, want dit is grootliks op hierdie twee verlede wat die volk die vraag van hulle toekomstige Regering sal moet beslis.

'N ALLERGEWICHTIGSTE BESLISSING.

Dit is inderdaad 'n allergewigtigste beslissing wat voor die volk lê. En dit moet gebaseer word op breë politieke beginsels en nie op die klein besonderhede waaroor die mense ontevrede is met die Regering se werk nie. Hierdie of daardie seksie van die publiek mag ontevrede wees oor die besonderhede van die Regering se politiek sover as dit hulle raak. Maar dit is nie oor hierdie klein besonderhede dat hulle die vraag van hulle toekomstige Regering gaan beslis nie. Hulle sal let op die groot dinge, die dinge wat werklik tel. En hulle sal let, nie alleen op wat die Regering in die verlede gedaan het nie, maar ook net so noukeurig op die daade van hulle teenstanders. Want

die Nasionale en Arbeiders partye beweer dat hulle die volgende Regering gaan vorm. Hulle sal sê dat die gety met hulle is. Die publiek is dus verplig om hulle ernstig op te neem, om te let op die dinge waarvoor hulle gestaan het en om te vra om dit die soort Regering is waarna hulle verlang en wat die land moet regeer in die toekoms.

NEEM DIE VATMEKAAR ERNSTIG OP.

Ek vrees dat die neiging tot hiertoe was om die verbond van Nat.-Arb. as 'n alternatiewe Regering nie ernstig op te neem nie.

Maar dit is 'n ernstige fout, wat die land baie duur testaan sal kom. Hoe ernstiger die volk die verlede van die twee verbonde partye bestudeer en bepeins, hoe beter sal dit vir die land en die toekoms wees. Ek sal hulle vanaand in 'n helder lig stel, sy aan sy met onself.

Laat my toe om te verwys na die werk van die Regering in die afgelope drie jaar.

By die laaste algemene verkiesing het die Suid-Afrikaanse Party hom ten doel gestel om sekere groot dinge tot stand te bring, in sommige waarvan hulle volkome geslaag het, terwyl in andere, waar geen volkome sukses kon behaal word, hulle nogtans groot en bepaalde vooruitgang gemaak het.

S.A.P. MAAK RASSEHAAT DOOD.

NAS.-ARB. 'N ONHEILIC VERBOND.

Ons eerste en grootste doel was om weg te kom van die rasselyne in ons politiek en om die rasskeidslyn te vernietig wat in die verlede die twee groot blanke rasse in Suid-Afrika op politieke gebied verdeel het. Met die doel het 'n samesmelting plaasgevind van die ou Suidafrikaanse Party, bestaande meesal uit Hollandssprekende Suidafrikaners, en die ou Unionistiese Party, bestaande byna uitsluitlik uit Engelsprekende Suidafrikaners. Ons het saamgesmelt in één groot politieke Party op 'n breë grondslag, op 'n

gemeenskaplike politieke platvorm, onder 'n gemeenskaplike leier en met één enkele organisasie, behel-sende die gehele Party deur al die vier Provinsies van die Unie. Ons was suksesvol bo ons stoutste verwagtings; sedert sy samesmelting het die nuwe Suidafrikaanse Party saamgewerk in die Party, in die Parlement en in die Regering, met 'n harmonie en 'n hartlikheid wat ons hoogste verwagtings te bowe gegaan het. Die hele aangesig van ons politieke lewe is verander geword, die hele toekoms van die Suidafrikaanse volk het 'n nuwe tydperk betree.

TWEE-STROOM POLITIEK DOOD .

Een gevolg is dat, gedurende die laaste drie sessies van die Parlement, die rassekwessies wat tot nog toe die hoofnummer in ons parlementêre repertoire was, haas nie na verwys werd nie, en die Parlement in staat was om aan sy aandag te skenk aan die besigheid van die land in plaas van aan rasse-hartstogte. Die twee-stroom-politiek, waarop die Nasionale Party gestig was en wat byna die hartslag van die Unie uitgeruk het gedurende die eerste tien jaar van sy bestaan, het grootliks 'n dooie letter geword, en kan nou alleen herleef deur een of ander ingrypende omwenteling in ons politiek. Die twee Opposiesie-partye—verbaas en verstom deur die sukses van ons samesmelting—het ons die hoë en vleierende kompliment van nabootsing gemaak. Maar ag! wat 'n verskil is daar nie tussen ons egte verbintenis en die nagmaakte vereniging wat die twee opposiesie-partye saambind in 'n ongemaklike en liefdelose omhelsing! Tussen die ware, eerbare en opregte verbintenis wat plaasgevind het in die nuwe Suidafrikaanse Party en die nagmaakte Verbond wat ons teenstanders saamspan, is daar 'n verskil groter as tussen nag en dag. En wanneer Kolonel Creswell homself vlei dat die Verbond rassehaat sal vernietig, dan vergeet hy dat die Verbond alleen die vlieg op die wiel was wat rassehaat vergruis het, en dat dit nie die vlieg is wat die wiel beweeg het nie. Nee, hierdie land kan nooit vergeet dat ons Party dit gedaan het nie, aan hulle kom toe die lof vir die

grootste vooruitgang in die nasionale lewe van Suid-Afrika. Met daardie trots behaalde sukses agter ons kan die Suidafrikaanse Party nooit ten volle oorskadu word in die toekoms van hierdie land nie. Die gevolge is alreeds verreikend. Die verdwyning van rassehaat beteken soveel vir Suid-Afrika. Ons sien om ons 'n nuwe gees van samewerking en vrindskaplikheid in Suid-Afrika verrys. As Generaal Botha vandag gelewe het sal daardie "Apostel van Konsiliasie" verheug wees om te sien dat sy werk besonder vooruitgegaan het, en dat sy groot visioen verwesenlik word binne 'n paar jaar na sy heengaan.

DIE SESESSIE-BEWEGING.

DIE GEVAAR IS MAAR NET UITGESTEL.

Die tweede doel waarna ons gestreef het was die vernietiging van die sesessie-beweging wat deur die Nasionaliste na die Oorlog te berde gebring werd. Met die suksesvolle afloop van die Oorlog, wat al die planne en verwagtinge van die Nasionaliste in duie laat val het, was hulle Party inderdaad bankrot, en om hulle gesonke moed te laat herleef en gaande te hou, het Mnr. Roos met duiwelse slimheid met die sesessie-beweging te voorskyn gekom. Sesessie het die fundamentele plank van hulle platvorm geword. Mnr. Roos het in sy brief van bedanking as intekenaar op "Die Burger" met alle reg en met geregvêrdigde verontwaardiging gevra, wat van die Nasionale Party sou geword het indien dit nie die sesessie-politiek aanvaar het nie. Op daardie vraag het hulle ons aanbod van hereniging op die Bloemfonteinse konferensie met minagting verwerp; en daarop het ons onmiddellik en tot hulle groot verbasing en ontsteltenis die stryd teen hulle aangebind by die laaste algemene verkiesing. Ons het dit uitgeveg sonder enige hulp van Kolonel Creswell.

BESLISSENDE OORWINNING.

Ons oorwinning was beslis, so beslis inderdaad, dat een vleuel van die Nasionale Party sedert die tyd niks anders gedaan het nie dan van hierdie vraag weg te hol, terwyl die ander vleuel stilswyend

besluit het om die vraag uit te stel en dit weer op 'n meer gepaste oomblik te berde te bring, wanneer die Arbeider-alliansie nie langer nodig sal wees nie en nie langer 'n rem aan hulle ondernemings sal wees nie. Die gevaar is alleen uitgestel. Die Nasionale leiers het dit volkome duidelik gemaak. En die Vatmekaar maak dit ook duidelik. Want, onthou goed, die Vatmekaar sê alleen dat die sesessie-vraag in die volgende Parlement nie geopper sal word nie. Die Vatmekaar veronderstel dus dat die vraag nog baie aktueel is. Dit voorsien op sy beste in 'n tydelike verligting vir Kolonel Creswell en diegenes wat verkies om hom te volg. Kolonel Creswell beroem hom tevergeefs daarop dat die Verbond met die Nasionalistes rassehaat sal vernietig. Hy het geen rede om te roem in die geval van sesessie nie. Met die dreigende gebare en onhulspellende bedoelings van Mnr. Roos en Generaal Kemp en die ander Generaals van die Nasionale Party voor hom, is hy gedwonge tot die vernederende uitweg van te bedel vir 'n kleine verligting; die korte lewe van die volgende Parlement, asseblief; en na dit die sondvloed! Intussen sal hy Generaal Kemp behulpzaam wees om Minister van Verdediging te word en die sleutels van die vesting te oorhandig aan die sesessioniste om te gebruik na die korte tydperk van verligting verby is. Sy verlange om ontslae te raak van my en die Regering het hom sover gevoer dat hy bereid is om die lont te help lê en dan die vuurhoutjie in die hande van die sesessioniste te gee. So afskuwelik en gevaarlik is haat in die politiek! Nee here, as en wanneer die stryd oor sesessie nog eens deur die Nasionale Party hervat word, het ek geen twyfel nie dat ons hulle weer sal verslaan, soos ons dit in die verlede gedaan 't. Maar ons sal die hulp van Kolonel Creswell nie nodig hê nie en ons sal slaag ten spyte van die hulp wat hy aan die sesessioniste gelewer het. Hy vlei homself ongetwyfeld dat, solang as hy daar is, hy 'n rem sal wees op die sesessie-beweging. Maar dit sal nog eens die storie van die vlieg op die wiel wees.

MET VERACTING VERWERP.

Vier jaar gelede, toe ek my voorstel vir 'n non-party Regering aan die leiers van die ander Partye

gemaak het, het die Nasionaliste geantwoord, dat hulle bereid was om dit aan te neem op voorwaarde (o.a.) dat die kombinasie, die Arbeiders en Unioniste sou uitsluit en tot die ander twee Partye alleen beperk bly, en gedurende die lewe van daardie Parlement sou die sesessie-vraag nie in die Parlement geopper word nie, maar wel in die land verkondig. M.a.w., hulle kondiesies was: die handhawing van rassehaat in ons politiek en die vertraging van die sesessie-beweging vir slegs 'n paar jaar. Hierdie voorwaardes het die kookus van die ou Suidafrikaanse Party eenstemmig en met veragting van die hand gewys, en hulle het voortgegaan om dit uit te veg en hulle het die Nasionaliste op altwee die vrae verslaan. Wat 'n verskil tussen hulle heldhaftige optrede en die gevaarlike immorele eksperiment waarna Kolonel Creswell die toevlug neem! Hoeveel veiliger en gesonder sou ons toekomstige politiek nie gewees het nie as Kolonel Creswell met dergelike moed en vertrouwe gehandel het. Hy het verkies om die sesessie-politiek vir die toekoms aan die lewe te hou en intussen die ondersteuners daarvan te versterk.

DIE SKIP VAN STAAT.

VERMINDERING VAN BELASTING KOMENDE JAAR.

Die derde groot doel waarna ons gestreef het was om die land met veiligheid en krediet deur die bewoë tye heen te stuur. Dit was duidelik dat hulle na ons toe aan die kom was net soos hulle alreeds na Europa en Amerika gekom had. Die Nasionaliste word nooit moeg om te verklaar dat ek by die laaste algemene verkiesing groot vooruitgang belowe het. Verre van dit gedaan te hê het ek die land 'n ernstige waarskuwing gegee. Ek het gesê, in hierdie selfde saal:

“Die binnelandse situasie gaan een van buitengewone moeilikheid wees. Ernstige vraagstukke van maatskaplike en industriële ontwikkeling wag op oplossing. Terselfder tyd het die ekonomiese depressie, wat gewoonlik op groot

oorloë volg, Europa bereik en sal vroeër of later ook hier aanland om ons plaaslike toestande te vererger. Die gees van wanorde en bandeloosheid, wat besig is om die weder-opbou van die oue wereld te verlam, is nie heelmal afwesig in Suidafrika nie, en is aan die toeneem onder beide die blanke en gekleurde bevolking."

DIE STORM VAN 1922.

Maar die woede van die storm wat plotseling op ons losgebars het, vroeg in 1922, het ons ergste verwagting ver-oortref. Depressie, soos die land nog nooit in sy geskiedenis geken het nie, 'n plotselinge ineenstorting van alle waardes en pryse ná die groot na-oorlogse "boom"! En daarbo nog 'n Rewolusie op die Rand, wat grootliks bygedra het tot die finansiële verval en so ver gegaan het dat die ongevalle daarin meer was dan dit in die geval van die Rebelie in 1914 was. 'n Groot golf van werkloosheid het die land oorstroom. Drie jaar van die grootste droogte wat die land vir die laaste vyftig jaar besoek het, het gevolg; droogte en sprinkhane, albei op 'n ongewenaarde skaal. Dit was treurige jare, jare van aansukkele deur die nag, deur digte duisternis en onverligte somberheid. Dit het gelyk of die elemente saamgesweer het met ons vyande om ons tot niet te maak. In die woede van die storm, in die Babel van onenigheid en verdoemenis, kon 'n mens eenvoudig en streng jou plig doen en jou laaste greintjie krag aanwend om die staatsskip te probeer red.

En dit werd gered. Werkloosheid werd beveg soos in geen ander land, die sprinkhane werd met 'n Herkules-poging vernietig en uit die hemel het eindelijk pragtige sagte reen gekom.

DIE LUG WORD NOU SKOON.

Die lug word nou helder. Die groot finansiële depressie gee tekens van verby te gaan en sal heelmal verby gaan tensy 'n ander terugset ons wag.

Die swaar spoorweg- en algemene finansiële tekorte het verdwyn, die spoorwegbegroting vir die af-

gelope finansiële jaar wys 'n aansienlike surplus, en die landsbegroting het byna gesluit, terwyl dit be- raam word dat dit hierdie finansiële jaar 'n surplus sal aantoon. Ons sien uit na die vooruitsig om belas- ting in die aanstaande finansiële jaar te verlig en die allereerste wat sal afgeskaf word is die Medisyne- belasting, terwyl die administrasie van die tabaksbe- lasting sal vereenvoudig word, en sal weggeneem word of tenminste aanmerklik verlig word ten opsigte van die klein produsente.

DIE SIVIELE DIENS. GEEN VERDERE VERMINDERING.

Ons het, deur die storm heengekom. En ons het deur dit alles gekom met ons krediet ongeskonde en inderdaad beter as die van die meeste groot Moonthede en waarskynlik so goed as die van Groot Brittanje. Ons pond sterling is meer wêrd as die van die Engelse pond sterling. Ons het inflasie vermy; ons het 'n Sentrale Bank gestig wat 'n pilaar van krag vir ons geldelike stabiliteit was en waarskynlik 'n groot bank-ineenstorting voor- kom het met al sy bygaande laste van lyding en rui- nasie van tienduisende beleggers. Ons was verplig om van ons staatsamptenare iets te verg, en ons erken die gees waarin hulle dit opgeneem het. Ons het in hierdie sake so ver moontlik voortgegaan, op die stel- sel van vriendskaplike onderhandeling met die Staats- diens-organisasies. Ons het ook onder die Wet van 1923 'n Nasionale Adviserende Raad van Verteen- woordigers van die Diens Organisasies in die lewe geroep (wat in baie ander opsigte toestande in die diens grootliks verbeter het); en dit sal 'n gevestigde kanaal van onderhandeling en verbinding tussen die diens en die Regering wees. In die geval van die spoorwegdiens, werd die nuwe skale met dieselfde konsiderasie vir die tans diensdoende amptenare toe- gepas, en ons sal op dieselfde wyse handel met die onderwysers. Hulle het almal hulle deel van die op- offering gedra, net soos die algemene publiek hulle 'n nog groter opoffering moes getroos. Maar hulle het dit gedaan vir Suid-Afrika. Dit is hulle trotse be- wussyn en troos.

OPOFFERINGS WAS NIE VIR NIET NIE.

En hulle opoffering was nie tevergeefs nie. Dit het gehelp om die rekeninge van die land te vereffen, en het ons as 'n Volk in staat gestel om die wereld met trots in die aangesig te kyk en met vertroue vooruit te sien na die geldelike stabiliteit van die land in die toekoms. As ons ons plig versuim het en die geldelike toestand maar laat begaan het, sou ons uiteindelik meer gelyk het as die opoffering wat ons tans gevra was om te maak, en die skade aan die herstel van die land gedaan, sou allerernstigst gewees het. Hulle het die verdere droewige satisfaksie dat staatsamptenare elders swaarder laste moes dra. In Nu Seeland b.v. word my vertel, werd die teenswoordige salarisse met 10 % verminder, terwyl selfs in 'n land met hoë finansiële stabiliteit, soos Holland, die met 20 % verminder werd, terwyl in lande met 'n gesonke geldwaarde die opoffering en lyding veel groter was.

Daar is nog een punt waarop ek in hierdie opsig nadruk wil lê. Sover as wat ons aangaan is die einde in die proses van salaris- of emolumentevermindering in die Staatsdiens nou bereik, en ons is nie voornemens om enige verdere beroep op ons publieke of spoorwegdienare te maak nie of om redelike bestaande voorregte in te kort nie.

DREIGENDE HOUDING VAN DIE ONHEILIGE VERBOND.

Ek bemerk dat mnr. Roos, sprekende op 'n vergadering te Johannesburg, van dieselfde platvorm as Kolonel Creswell, en dus sprekende namens die Vatale Mekaar as 'n geheel, verklaar het dat hulle 'n skema van re-organisasie van die Dienste in die oog had wat diegenes wat onbekwaam is sal uitdun en groot besparing in die administrasie sal teweeg bring. Hierdie sienswyse werd te Pretoria herhaal. Dit is veelbeduidende woorde en word nog meer beduidend wanneer hulle in verband geneem word met ander verklaringe van Mnr. Roos gedurende die laaste vyf jaar met betrekking tot die civiele diens. Die toekomstige Regering, op die vooraand van 'n algemene ver

kiesing, maak nie sulke dreigende verklarings nie, tensy dit van voorneme is om baie vër te gaan. In my opienie is hierdie dreigemente en die hele politiek van besnoeiing sonder enige regverdiging. Een van die uitstaande dienste wat die Regering gedurende hierdie jare van storm en drang verrig het, was om die Staatsdiens op vaste fondament te stel onder die administrasie van 'n onpartydige Staatsdienskommissie. Die diepgaande re-organisasie waarmee die Nas.-Arb.-Verbond nou dreig is nie alleen ongeregverdig nie, maar ook in stryd met die gehele gees van die Staatsdiens hervorminge alreeds in die Wetboek aangebring. Hierdie politiek is natuurlik bedoel om die Amerikaanse stelsel in ons administrasie in te voer, om Nasionalistiese beloftes uit te voer en die Diens aan te vul met hulle getroue politieke nalopers. Ons sal hierdie verderflike politiek tot die bitter einde beveg.

MEER SPOORWEE.

MEER MARKE VIR DIE UNIE SE UITVOER.

'n Ander hoofplank in ons platvorm by die laaste algemene verkiesing was die ontwikkeling van die land deur middel van 'n vooruitstrewende industriële politiek. Terwyl veel gedurende die laaste drie jare tot stand gebring werd, kan ons nie daarop aanspraak maak dat ons die verwagte sukses behaal het nie. Die depressie en toestand van ontwrigting van die land was te veel vir ons. Maar nogtans het ons 'n grote mate van sukses behaal.

Ons het met sukses die grootste program van spoorweg en hawekonstruksie wat nog ooit in Suid-Afrika onderneem is ten uitvoer gebring en as ons weer aan die bewind kom is ons van voorneme om met 'n soortgelyke skema te voorskyn te kom. Ons land word ongelukkig sleg gedien deur natuurlike kom. unikasies en, met die oog op sy ontwikkeling kan geen geld beter aangewend word nie dan aan die daarstelling van vervoermiddele en ontwikkelings verkeersweë. Spoorwegaanbou ontwikkel nie alleen die hulpbronne van die land nie, maar dit verskaf die

beste wyse vir indiensneming van blanke arbeid in tye van werkloosheid, soos die wat ons nou beleef. Die ondervinding het tenvolle bewys dat blanke arbeid op ekonomiese wyse in hierdie werk gebruik kan word en ek vertrou dat 'n groot program van spoorweg-konstruksie onmiddellik sal onderneem word, wat sal werk verskaf aan ons armes en hulle sal weg-hou van die demoraliserende invloed van die alluwiale delwerye.

HANDELS-KOMMISSARIS VIR AMERIKA.

Een van die sake waaraan ons die meeste aandag geskenk het gedurende die afgelope drie jaar was om marke te vind in die buiteland vir ons grondstowwe. Gelukkig het ons in 'n groot mate hierin geslaag. Die aanstelling van Mnr. Spilhaus as ons Handels-Kommissaris op die Vasteland was een van die beste en gesondste stappe wat ooit geneem is in belang van die ontwikkeling van die land, en sy dienste om openinge vir ons produkte te vind op die Vasteland was onskatbaar. Dis 'n snaakse kommentaar op ons handelwyse dat Kolonel Creswell die Stamford Hill setel van ons verower het grotendeels deur die vooroordeel wat hy kon verwek oor hierdie aanstelling. Die Regering is voornemens om verder in hierdie gees te handel en 'n soortgelyke aanstelling in Noord-Amerika te maak. Ons het ook ons handelsrelasies met ons Afrikaanse bure uitgebrei, en ons beskou die Afrikaanse marke verder Noordwaarts as onder die belowendste en natuurlikste afsetgebiede vir ons uitbreidende handel en nywerheid. Die Nasionaliste was bereid om hierdie geleenthede in gevaar te stel deur voor te stel om ons grense te sluit vir beeste uit die Noorde. Deur vriendskaplike onderhandeling met ons nabure het ons 'n algemeen aanneemlike oplossing van hierdie moeilike vraagstuk gevind sonder om in enige opsig ons handelsrelasies met hulle in gevaar te bring.

Die Regering het ook leiding geneem, in samewerking met die stoomvaart-maatskappye om die voerstoestande by die uitvoer van vrugte na die Vasteland te verbeter. My word meegedeel op goeie gesag dat ons eerste klas pionierswerk in die nuwe

wetenskap van koelkamers en uitvoer van vrugte doen. Die gevolge is alreeds duidelik in die verbeterde toestand waarin ons vrugte die Europese mark bereik en die beter pryse wat ons boere daarvoor kry. Hierdie pryse was van jaar feitlik twee keer so hoog as verlede jaar. Die vooruitsigte vir ons vrugte-boere oor geheel Suid-Afrika is dus baie rooskleurig.

UITVOER VAN VRUGTE.

Die Regering het hulle uiterste invloed gebruik om 'n goeie mate van voorkeur vir ons uitvoer-vrugte, wyn, tabak, suiker en ander produkte in die Engelse mark te verkry. Ons het in hierdie opsig geen steun van die Opposisie-partye verkry nie, intendeel deur ons hewig in die Parlement in hierdie verband aan te val het hulle die indruk verwek dat Suid-Afrika verdeeld of onverskillig is met betrekking tot hierdie voorkeurtariewe, hulle was behulpsaam om die aanname van hierdie voorkeurregte deur die Britse Parlement in gevaar te stel, en het daardeur die allergrootste ondiens aan ons produsente bewys. Dit is die politiek van "Suid-Afrika Eerste" in die ware praktyk! Dit beteken Nasionalistiese politiek eerste!

HULP VIR BOERE.

PLANNE TEN VOORDELE VAN NUWE INKOMERS.

Wat betref die landbounywerheid beskou ons dit as ons eerste en belangrykste industrie en ons houding in verband daarmee in die verlede was dat ons ons gebind het om voort te gaan om dit in die toekoms vooruit te help op elke regmatige wyse. Dit sal ons doen deur nuwe markte in die buiteland vir ons produkte te open, deur die aankewe van landbou-kooperasie en deur geld beskikbaar te stel deur middel van die Landbank en andersins, deur aanbou van nuwe spoorweë en vermindering van spoorwegtariewe sover as moontlik en deur simpatieke konsiderasie aan alle ernstige probleme te skenk wat hulle in ons landbounywerhede mag voordoën. Die wyn-kwessie het ons vir die teenwoordige in alle geval opgelos en ons

vertrou dat ons in staat sal wees om die vlees- en tabak-vraagstukke ook op te los as ons 'n kans gegee word. Ons is voornemens om spesiale stappe te neem om die katoennywerheid wat spoedig 'n nywerheid van die eerste rang behoort te wees, te bevorder.

Met betrekking tot landnederstelling en besproeiing hou ons ons by die verklaring wat deur Kolonel Reitz in die afgelope sitting van die Parlement gemaak is. In al die nodige gevalle sal 'n herwaarderling van nedersettingsplase plaasvind en veel langer termyne van betaling vir alle teenwoordige en toekomstige setlaars beskikbaar gestel word. Die Regering sal oortollige besproeibare grond van eienaars vir nedersettingsdoeleindes oorneem en dus die ernstige finansiële moeilikhede, waarin 'n groot aantal besproeiers hulle onder die bestaande wette bevind, oplos.

LANDBOU-NEDERSETTINGS.

Daarby sal landnederstelling bevorder word deur groter fondse beskikbaar te stel vir die vier-vyfdes voorskot op die koop van plase onder Klousule 11 van die Wet. Die Regering is voornemens om voldoende geld beskikbaar te stel, nie alleen om alle geskikte Suidafrikaanse applikante te help nie, maar ook om op dieselfde wyse en op gelyke voet goedgekeurde nedersetters van die buiteland, wat 'n landbou-opleiding geniet het by Suidafrikaanse boere of op Suidafrikaanse opleidingsskole of plase te help. Op hierdie wyse sal 'n groot stoot aan immigrasie van die regte soort in Suid-Afrika gegee word. Ons het ondervind dat die stelsel van voorskotte onder Klousule 11 die beste wyse is om landnederstelling te bevorder, en ons is voornemens om daar die volste gebruik van te maak.

INDUSTRIËLE POLITIEK.

By die laaste algemene verkiesing het ek groot nadruk gelê op die nywerheidspolitiek van die nuwe Regering, maar die tye en omstandighede van die

land was baie ongunstig gewees vir die suksesvolle aanvaarding van hierdie politiek. Hewige skommeling in die wisselkoers en geldsomloop in die buiteland het hier, net soos in Australië en ander jong industriële lande, 'n atmosfeer van onsekerheid en versigtigheid teweeg gebring. Fabrikante het nooit definitief geweet welke mate van konkurensie hulle van die buiteland kon verwag nie en was dus geneig om die afwikkeling van sake af te wag. Maar die ernstigste moeilikheid van almal was die geldskaarste en inkorting van krediet. Kapitaal kon nie gevind word nie vir die oprigting van baie belowende nywerhede en selfs waar sulke kapitaal kon gevind word het die afwesigheid van die nodige krediet fasiliteite en werkende kapitaal baie ander tot verdriet laat kom. Daar was baie fabrieke wat gesluit werd,—andere gaan onder moeilikhede gebuk—nie omdat die Regering hulle nie beskerm het of omdat hulle nie 'n goeie plaaslike mark besit nie, maar omdat hulle geen werkende kapitaal besit om mee aan te gaan en die Banke nie in 'n posisie is om hulle die nodige geld te verskaf nie. Dit en nie die stil sit van die Regering is die hooforsaak van die vertraging van ons nywerheidspolitiek. Die bank en geldelike posisie is egter snel aan verbeter en die vooruitsigte van ons Suidafrikaanse nywerhede behoort spoedig baie rooskleuriger te wees.

YSTER EN STAAL INDUSTRIE.

Neem b.v. die geval van ons yster- en staal-industrie, waarvoor ek, as ons groot toekomstige sleutel industrie, gedurende die laaste drie jaar onophoudelik gewerk het. Ten spyte van die gunstige tegniese rapporte, ten spyte van 'n mees liberale stelsel van toelae wat ons deur die Parlement gesit het, is die miljoene nodig vir die oprigting van hierdie industrie, nog nie gevind nie. Ek het egter nog nie hoop of moed verloor nie en vertrou om in die afsienbare toekoms sukses te behaal.

Nieteenstaande die moeilikhede waarna ek verwys het is 'n grote mate van harde voorafgaande werk verrig. Die Parlement het 'n skema vir 'n Raad van Handel en Nywerhede aangeneem wat die kanse

van nuwe industrieë ondersoek en aanbevelings doen met betrekking tot enige veranderinge in die doeane of spoorwegtariewe of enige ander vorm van hulp en beskerming wat deur sulke industries verlang mag word. Die Raad het al reeds 'n groot mate van nuttige werk gedaan en kosbare ondervinding vir die toekoms opgedaan. Op hulle aanbeveling het nie alleen die skoene-nywerheid maar tenminste 'n twintigtal ander industrieë behoorlike hulp en beskerming verkry. Die Raad gaan van die grootste belang wees vir die toekomstige nywerheids-ontwikkeling van die land, veral wanneer dit ge-reorganiseer en versterk word soos deur die ondervinding aangewys.

ELEKTRIESE KRAG.

'n Nog belangryker stap werd geneem by die oprigting van die Elektrisiteitskommissie. Die industriële toekoms van die land hang af van die voorraad in groot hoeveelhede van goedkoop krag. Die Regeringsskema, wat deur die Parlement aangeneem is, beteken die oprigting deur die openbare gesag in die steenkoolgebiede en groot industriële sentra van die Unie van sentrale kragstasies waardeur die spoorweg- en munisipale dienste en alle ander vorme van plaaslike industrieë goedkoop voorsien sal word sonder die noodsaaklikheid dat hulle hulle eie krag ontwikkel. Die stelsel sal kapitaalluitgawes en bedryfskoste bespaar vir elke industrie binne die gebied van die groot stasies. Dit is 'n skema wat baie ver staan voor wat in enige ander land gedaan is, en sy gevolge vir die toekoms van ons nywerheidsontwikkeling sal ontsaglik wees. Groot stasies word alreeds opgerig of is ontwerp vir Kaapstad, Durban, Colenso, en Witbank en ander sal te geleener tyd volg. Dis 'n stap van die allergrootste belang.

'N SPESIALE MINISTER.

BANK TOT ONDERSTEUNING VAN JONGE INDUSTRIEË.

Wat is ons politiek vir die toekoms? Na my mening is die pad nou skoon vir die aanvaarding van 'n moedige en vooruitstrewende politiek van nywerheidsontwikkeling. En die dringende behoeftes van

die land roep uit om kragtige optree. Ons het 'n stadium in ons ontwikkeling bereik, as 'n land en as 'n nasie, wat uitroep na 'n groot voorwaartse stap as ons nie wil verroes en agteruit gaan nie. Geen Regering behoort vir een enkele dag geduld te word wat nie eerlik en opreg die vraagstuk aanpak, om 'n toekoms vir ons groot en altyd groeiende aantal seuns en dogters te skep. En industriële ontwikkeling is en bly een van die kragtigste middele om ons groot en toenemende Europese bevolking op te neem. Laat my in die kort skets die lyne waarlangs ons sal beweeg as ons weer aan die bewind van sake kom.

In die eerste plek sal ek 'n nuwe portefeulje van Nywerheid en Handel in die Kabinet instel. Op die oomblik word industriële belange behartig deur verskillende regeringsdepartemente soos die Raad van Nywerheid, die Departement van Mynwese en Nywerheid, die Doeane-Departement en verskillende andere. Hulle is nie altyd in ooreenstemming nie, hulle aktiwiteite werk somtyds op mekaar in en neutraliseer mekaar; daar is 'n neiging vir hulle om in waterdigte kompartemente te werk. Vir 'n behoorlike vooruitstrewende politiek behoort daar 'n ko-ordinasie van al die kantore en departemente te wees wat betrokke is met ons nywerheids-politiek. Dit is my voorneme om hulle almal onder een Minister saam te bring wie se plig dit sal wees om ons industriële en fabrieksontwikkeling te help en te bevorder.

DIE OP TE RICTE BANK.

In die tweede plek sal ek vir nywerhede doen wat ons tot nog toe vir landbou gedaan het. Ons het van die begin af gesien dat die gewone bank fasiliteite nie genoeg vir die landbou is nie en daarom het ons die Landbank opgerig om addisionele hulp aan die boere te verskaf. Die ondervinding het gedurende die laaste drie jaar bewys hoe moeilik dit is vir 'n sukkelende industrie om hulp van die Banke te verkry. Ek stel voor om 'n organisasie op te rig of in verband met die Landbank of apart daarvan wat finansiële steun sal verleen na behoorlik ondersoek en met die nodige waarborge aan jong industrieë wat

goeie kanse het maar in sulke omstandighede verkeer dat die kommersiële banke hulle geen fasiliteite sal toestaan nie. Dit is 'n ingewikkelde saak en daar sal 'n element van gevaar bly ten spyte van alle voorsorgsmaatreëls. Maar ek voel oortuig dat in die algemene openbare belang die tyd vir so'n stap aangebreek is.

ONS EIE SPOORWEG-WERKE.

Ten derde sal ek 'n heelmal nuwe departement in verband met ons spoorwegwerkwinkels instel. Ons het op die oomblik 'n aantal sulke werkwinkels oor die hele land versprei, wat meesal besig is met reparasiewerk en tot 'n beperkte mate met die aanbou van spoorwaens. 'n Groot deel van ons rollende materiaal en byna al ons lokomotiewe word nog in die buiteland bestel. Op hierdie wyse gaan groot somme geld elke jaar die land uit wat hier bestee moes word om werk aan ons eie mense te verskaf. Maar die bestaande werkwinkels is nie behoorlik toegerus met die nuutste meganiese toestelle vir sulke werk nie. Ons politiek is om al ons werk in die Unie gedaan te kry, om 'n groot spoorwegwerkwinkel of fabriek, toegerus met die allernuutste masjienerie, op te rig, wat in staat sal wees om op ekonomiese wyse, nie alleen al die rollende materiaal maar, in die toekoms, ook al die lokomotiewe, wat tot nog toe van die Vasteland bestel werd, te vervaardig. Dit sal 'n reuse en 'n kosbare onderneming wees maar ek voel oortuig dat die tyd aangebreek is om 'n groot voorwaartse stap in die rigting te neem.

En as tegelykertyd die yster en staal industrie op suksesvolle wyse kan deurgedryf word, sal ons 'n verreikende stap in die nywerheidsontwikkeling van die land geneem het.

TECNIES ONDERWYS.

Ten vierde en ten laaste sal ek met alle krag tegniese opvoeding bevorder, ek sal industriële en tegniese opvoeding gepaard laat gaan na die rooskleurige toekoms wat ons wag. Ons het die land bedek met Uniwersiteite en Kolleges en hoëre skole; ons het

die land reeds bespikkel met landbouskole en kolleges, maar die tegniese en industriële sy van ons opvoeding is verwaarloos geword. Hierdie tekortkoming behoort aangevul te word. Ons hele opvoedings-stelsel vereis hersiening, maar in alle geval behoort sonder verder verlies van tyd geleentheid verskaf te word vir tegniese opleiding, waarna daar 'n groot en toene-mende vraag is. En hierdie opleiding behoort nou aangesluit te word by en in verband gebring te word met ons plaaslike industrieë. Die toekomstige Europese beskawing in hierdie land hang in grote mate daarvan af of ons ons plig sonder verwyl in hierdie opsig doen.

GEVARE VAN DIE NAS.,ARB.-VERBOND. DIE KREDIET VAN DIE LAND IN GEVAAR.

Ek het ons loopbaan oor die afgelope drie jaar bespreek en het die politiek en program geskets wat ons voornemens is om uit te voer indien ons weer met die vertroue van die land begunstig word. Ek wil nou 'n paar woorde sê in verband met die voornemens van die Vatmekaar, sover as dit aan ons openbaar werd in die toesprake van die leiers. Dit is waar, Generaal Hertzog moet nog sy manifes lewer, en ek vertrou dat hy sal probeer om met meer bepaaldheid en groter duidelikheid as gewoonlik te praat, sodat die land nie na die stembus gaan nie in duisternis en in onwetendheid omtrent wat die Vatmekaar werklik gaan doen as hulle aan die bewind kom. Maar 'n gedeelte van hulle politiek is reeds aan die lig gekom en ek wil 'n paar opmerkinge daaroor maak.

Ek het alreeds my algemene afkeuring uitgespreek oor die re-organisasie skema van die staatsdiens, soos deur Mnr. Roos voorgestel. Ek voel nog groter argwaan omtrent sy voornemens om die verdedigingsorganisasie van die land te besnoei of heermal te niet te doen. Met die oog op die sesessie-politiek, wat in volle swang mag kom na die verloop van die volgende Parlement, en die sekerheid dat Generaal Kemp hulle Minister van Verdediging gaan wees lees ek die mees onheilspellende betekenis in hierdie belangryke verklaring. Mnr. Roos het openhartig ge-

spreek en ek hoop die land sal sy woorde ter harte neem en dat dit 'n geval sal wees waar "vooraf gewaarsku vooraf gewapen".

DIE ROEKELOOS DRUK VAN PAPIERGELD.

Mnr. Roos, sprekende namens die Nas.-Arb.-Verbond te Joh.burg, het ook duidelik gemaak dat dit die voorneme van die Verbond is om die Reserwebank in 'n Staatsbank te verander, wat dan die mynwerkers en die boere en die industrieë van geld sal voorsien. Ons weet watter kapitaal die Reserwebank besit, maar ons word nie deur Mnr. Roos in sy laaste toespraak gesê nie, waar die nuwe kapitaal vandaan sal kom wat aan hierdie klasse verskaf sal word. Gedurende die afgelope paar jaar het hy egter oor die hele land 'n politiek van papier inflasie verkondig. Waarom geld in die buiteland geleen, wanneer jy papier hier kan druk, het hy herhaaldelik gevra, net soos die Russiese Sowiet dit gevra het. Die goud van die myne sal waarborg vir hierdie papier wees, sê hy. Ons moet dus daarvan aflei dat die goud van die myne in die koffers van die nuwe bank opgesluit sal word in plaas van oorsee gestuur te word om te betaal vir wat ons invoer, dat die myne, vir hulle goud in papier sal betaal word en dat 'n ver oordrewe papieromloop die wettige betaalmiddel van die land sal word. Ek laat dit aan die verbeeldingskrag van die publiek oor om te oordeel watter uitwerking hierdie politiek op ons krediet hier en daarbuite sal hê, watter ineenstorting van waardes daaruit sal voortvloei en watter skade aan ons handel en nywerheid sal gedaan word.

SLEGTE TYD VIR KAPITAAL IN VOORUITSIG.

Maar wat ook al die voornemens en planne van die Nas.-Arb.-Verbond met betrekking tot 'n Staatsbank en die druk van papiergeld mag wees, moet ek erken dat ek die diepste argwaan koester omtrent die finansiële beleid wat die Nas.-Arb.-Regering waarskynlik sal volg. Indien ek moet oordeel na die handelwyse van die Nas.-Arb.-meerderheid gedurende die laaste drie of vier jaar in die Transvaalse Prowinsiale Raad, kan ek alleen sê dat kapitaal en nywerheid 'n

baie skraal tyd sal hê, dat om geld te vinde vir 'n aantal onmoleke doeleindes kapitaal uitgeveil sal word en dat die krediet van hierdie land 'n skok sal ontvang waarvan dit nie maklik sal herstel nie.

Ek gevoel ewe groot argwaan omtrent die politiek wat die Nas.-Arb.-Regering gaan volg in verband met ons mynwese, wat, soos die Staking van 1922 bewys het, die sleutel is van die vooruitgang van elke ander industrie van die land, insluitende landbou. Binne die Parlement en buite die Parlement, tydig en ontydig, het die Verbond leiers 'n veldtog van haat teen hierdie industrie gevoer. Die Leiers en selfs die gewone lede van al twee die Vatmekaar Partye het die Mynwese industrie die voorwerp van hulle aanvalle gemaak. Hulle vernaamste aanklag teen die Regering is dat die Regering se politiek vir die myne te gunstig was, dat die myne baie swaarder behoort belas te word, en dat maatreels behoort aangeneem te word, wat as onvermydelike gevolg sal hê die verlamming van hierdie nywerheid. Ek is ten seerste bevrees dat die mynwese-politiek van die Nas.-Arb.-Verbond sal beteken dat die land van die één ekonomiese kriesis na die ander sal voortgaan en dat voorspoed alleen dan sal terugkeer, wanneer die onnatuurlike kombinasie verdwyn.

VREES VIR DIE SEGRECASIE-POLITIEK.

DIE LAND SAL OP DAARDIE ROTS VASLOOP.

Maar my ernstigste vrees is vir Generaal Hertzog se segregasie-politiek. Generaal Hertzog is 'n politieke dweper en ek vrees hy gaan hierdie land laat skipbreuk ly met sy segregasie stokperdjie. Hy verkeer selfs onder die begogeling dat die naturelle van sy segregasie-politiek hou en dit verwelkom.

Sy politiek, soos dikwels deur hom uitgelê, is as volg: Al die naturelle van die Unie moet in territoriale reserwes gesegregeer word en in die Kaap Provinsie sal hulle die reg by die Parlementêre Eleksies —wat hulle nooit moet toegeken gewees het nie—verloor. Aan die ander kant sal die kleurlinge, as apart van die Naturelle, dieselfde stem en burgerreg-

te oor die ganse Unie as blankes besit, en die kleurslagboom sal geheel en al in Suid-Afrika verdwyn. Bowendien het hy ook, wat hy industriële segregasie van die naturele noem, bepleit, wat hy egter wyselik nagelaat het om duideliker te verklaar. Mnr. Roos het egter verklaar dat natuurlike buitekant hulle reserwes alleen ongeskoolde arbeid mag verrig.

ONMOLIKE PLAN.

Ek neem bowestaande aan vir die segregasie-politiek, in breë trekke, wat die onheilige Verbond van plan is om deur die Parlement te sit. Ek aarsel nie om te verklaar dat dit 'n onmoontlike skema is en dat dit die allergrootste omwenteling sal teweeg bring wat nog ooit in die geskiedenis van Suid-Afrika geken is, dat in soverre as die werk van hierdie land afhanklik is van die samewerking tussen swart en wit dit die besigheid van die land tot 'n algehele dooie punt sal bring en dat dit so'n gevoel van verongelyking, onregverdigheid en verdrukking in die harte van die naturelle sal verwek dat dit nie gemaklik weer sal uitgewis word nie. Die prys wat die blanke sal moet betaal vir soon dwase handeling sal onberekenbaar wees. Dit, soos die meeste van Generaal Hertzog se lieflingidees, is volkome ongesond en gevaarlik.

DIE REGERINGS-POLITIEK.

Nie op hierdie wyse, dames en here, sal ons natuurlike-vraagstuk opgelos word nie. Ek het as Minister van Naturelle-sake gedurende die laaste vier jaar probeer om hierdie groot vraagstuk op 'n gans ander wyse te nader. In die Naturelle Rade Wet het ek voorsiening gemaak vir Naturelle selfregering in hulle teenswoordige of toekomstige reserwes. En in die Stadsgebiede Wet van verlede jaar het ek probeer om aan die wortel te raak van die euwels wat voortspruit uit die sawelewing van naturelle in of naby groot stedelike en industriële gebiede. In albei hierdie hervormings het ek blanke en naturelle menings aan my

kant gehad. En alleen in daardie gees van regverdigheid, samespreking en billikheid sal ons ooit in staat wees om op bevredigende wyse voorsiening te maak vir die saambestaan van blanke en naturelle van hierdie land.

VYF PARLEMENTE.

DIE KAFFERMEID-STEMREG-STORIE WEER-SPREEK.

Daar is 'n ander saak waarop die houding van die Nas.-Arb.-Verbond ernstig vrees by my opwek en waarop ek graag 'n definitiewe verklaring van Generaal Hertzog sou kry. Is die Verbond ten gunste daarvan om terug te gaan na 'n federale stelsel in ons Prowinsiale betrekkinge? Indien so, dan gaan hulle ons werk by Unie omver gooi en vyf Parlemente en belastingopleggende liggame in die Unie tot stand bring, wat meer is as ons klein bevolking kan dra. Sover dit ons aangaan is ons politiek duidelik en definitief. Die laaste Wet plaas die Rade op 'n vaste voet met ingekorte bevoegdhede om te belas. As hulle onder daardie Wet beantwoord sal ons bereid wees om hulle vir die toekoms te laat aangaan. Maar as, veral in die twee groot provinsies, die Rade nie satisfaksie gee nie en hulle konstitusionele funksies nie behoorlik ten uitvoer bring nie, sal die Prowinsiale stelsel sover as dit hierdie twee Prowinsies betref opnu in oorweging geneem en radikaal verander moet word.

REFLEKSIE OP ONS VROUE.

Ek is ook begaan oor die houding van uitgesproke vyandigheid wat die Nasionale leiers en Party aangaan het teenoor die belangryke vraagstuk van vrouekiesreg. Hoewel ons geen partykwessie daarvan maak nie, is die groot meerderheid van ons Party ten gunste van hierdie hervorming. Ons beskou ons vroue as waardig om aan die sy van ons mans te staan as hulle gelyke in die burgerskap van die land. Die houding van die Nasionale leiers is 'n refleksie op ons Suidafrikaanse vrouedom wat hulle nie verdien nie.

Hulle het probeer om die aandag van hulle self af te wend deur te verklaar dat ek ten gunste is van vrouekiesreg vir blank en gekleurde dwars deur die Unie. Dit is heelmaal onwaar. Ek het as die enige uitvoerbare oplossing in my opienie bepleit die vasstelling van 'n taamlike hoë algemene kwalifikasie vir vrouens oor geheel Suid-Afrika en om die kleur-slagboom te laat waar die Grondwet dit geplaas het, naamlik buitekant die Kaap Prowinsie. Ek hoop van harte dat langs hierdie of dergelike lyne hierdie hervorming nog sal deurgevoer word met die toestemming van alle partye en as 'n gif van alle partye aan die vrouedom van Suid-Afrika.

HEELTEMAAL PRAKTIES.

Die politiek wat ek geskets het is na my mening al wat werklik vereis word teneinde ons industriële en landbouontwikkeling die nodige stoot vir die volgende stadium te gee. En dit is 'n volkome aanneemlike en praktiese politiek. As die maatreels wat ek genoem het uitgevoer word, kan ons die res aan partikuliere onderneming laat en aan die terugkeer van gunstiger en voorspoediger landstoestande. Ons verlang nie drastiese en heldhaftige maatreels wat alleen kwaad kan doen nie. Die land werd deur 'n ernstige siekte heen gebring deur deskundige behandeling; laat ons die volkome herstel en toekomstige ontwikkeling aan die natuur laat en dit nie deur aanhoudende regeringsingryping en bemoeiing, belemmer nie.

MOET DIE TOEKOMS BEWOLK WORD?

En dit is juis daar wat my vrees vir die toekoms in kom. As 'n Nas.-Arb. Regering aan die bewind kom en hulle dillettante idees en grillige eksperimente op hierdie land toepas sal ons so'n skok, so'n onsekerheid, en so'n algemene ontwrigting sien dat ons kanse vir toekomstige ontwikkeling en 'n terugkeer na algemene voorspoed, nog eens bewolk sal wees. Die land sal 'n Regering hê, nie van verstandige, skerpsinnige, ervare hoofde nie, maar 'n Regering van amateurs, dwepers en ekstremiste wat in die

verlede gestaan het vir al wat allergevaarliks is in ons politieke lewe. Hierdie mense sal verplig wees om ten minste 'n deel van die politiek wat hulle met soveel vuur bepleit, in praktyk te bring; hulle volgelinge sal verwag en hulle dwing om ten minste 'n deel van die leer wat hulle verkondig te beoefen en 'n slag sal aan die land toegedien word waarvan dit nie maklik sal herstel nie. Dit is een van die ernstige kwessies in hierdie gewigtige verkiesing.

'n Mens hoor dit dikwels sê dat die teenswoordige Reëring te lank aan die bewind was en dat 'n verandering wenslik is; en dat, per slot van rekening, geen groot kwaad gedaan sal word nie as 'n verandering plaasvind. Geen houding, geen argument kan gevaarliker wees dan dit nie. 'n Verandering mag geregverdig wees, dit mag selfs wenslik wees, indien ons plek sal ingeneem word deur manne wie se verlede van so'n aard is dat ons hulle met veiligheid vir die toekoms kan vertrou, deur manne teen wie daar niks in te bring is nie, deur manne met 'n skoon lei, om dit so te sê. Dog wat is die posiesie hier? Ons moet plek maak vir manne wat die gevaarlikste en mees onheilspellende loopbane in ons openbare sake het, wie se verlede die resente geskiedenis van Suid-Afrika in duisternis gehul het, wat hierdie land skipbreuk sou laat ly het as dit nie was vir die heldhaftige opofferinge en poginge van Generaal Botha en die verstandige vaderlandsliewende manne van Suid-Afrika wat by hom gestaan het.

NIE ONSKULDIG NIE.

Indien die manne wat ons plek wil inneem alleenlik onervare was sou ek hulle 'n kans gee. As hulle maar net onskuldig was. As hulle verlede maar net gewys het dat hulle met die Regering van hierdie land kon vertrou word. Maar hulle is nie onskuldig nie, Suid-Afrika kan dit nie bybring om haar lot aan sulke manne te vertrou nie. Om hulle op hierdie tydstip aan die hoof van die Administrasie te stel sou beteken 'n volslae ommekeer van al die beslissings in die groot kwessies van die laaste veertien jaar in ons geskiedenis. Dit sal alleen 'n ander donker hoofstuk in ons geskiedenis open, en ek

vir een het te veel geloof in die oordeel van my landgenote om te glo dat soiets moontlik is

Ek sou die volk van Suid-Afrika vra om die volgende vraagstukke van ons resente geskiedenis te bepeins en antwoord te gee by die stembus in die lig van hulle gewete en die liefde wat hulle Suid-Afrika toedra.

GENL. HERTZOG EN DIE REBELLIE.

Twaalf jaar gelede het Generaal Hertzog die Nasionale Party op 'n twee-stroom politiek gestig teneinde die rasse-geskille tussen ons blanke bevolking te verewig en te verskerp. Daarteenoor het Generaal Botha en die Suidafrikaanse Party die groot ideaal van één ondeelbare Suidafrikaanse nasie voorgestel. Wat sou ons toekoms as 'n nasie en 'n beskawing gewees het as Hertzog se politiek getriomfeer het, en as dit nie vernietig werd nie deur die standpunt wat ons ingeneem het en op besliste wyse in Oktober 1920, opgevolg het?

Tien jaar gelede, toe die Groot Oorlog uitgebreek het en die Rebelle in hierdie land gevolg het, het Generaal Hertzog (teneinde, soos hy erken het, die vertroue van sy republikeinse volgelinge te behou) geretireer na sy tent en geweier om die woord te spreek wat vrede kon beteken het. Hy, die groot patriot, het die land aan sy eie lot oorgelaat. Wat sou met Suid-Afrika gebeur het as Generaal Botha en ek 'n soortgelyke lyn gevolg het en die Rebelle toegelaat het om tot 'n algemene burgeroorlog te ontwikkel? Sou Suid-Afrika nie die kerkhof geword het van sy bevolking en van al ons verwagtinge nie, in plaas van die trotse en gelyke posiesie wat hy vandag inneem onder die volke van die wereld? Tenminste een van diegenes wat die Rebelle gelei het en by die vyand aangesluit het in die Groot Oorlog sal 'n lid van Genl. Hertzog se kabinet wees en 'n kollega van Kolonel Creswell as die Vatmekaar aan die bewind kom.

Vyf jaar gelede het Generaal Hertzog aan die hoof van 'n nasionalistiese deputasie na die groot Moondhede gegaan om te vra om die ontbinding van die Unie van Suid-Afrika en die herstel van die Trans-

vaal en die Vrystaat na die status wat hulle vóór die Anglo-Boere Oorlog geniet het. Wat sou gebeur het as daardie verregaande dwaasstreek toegelaat werd om plaas te vind? Deur daardie daad het hy homself 'n vyand verklaar van 'n verenigde Suid-Afrika wat hy tevore tevergeers probeer vernietig het deur sy twee-stroom politiek en sy houding in die Rebelle en in die Groot Oorlog. Dit is die man wat nou vorentoe kom en aanspraak maak op die Eerste Ministerskap van 'n verenigde Suid-Afrika. Sal die volk van Suid-Afrika daardie eis toestaan?

WILDE, Vernielende Propaganda.

Vier jaar gelede het Generaal Hertzog, teneinde sy partyvure, na sulke nederlae, aan die brand te hou, homself aan die hoof geplaas van 'n veldtog van afskeiding van die Britse Ryk en het hy 'n rasende en tierende propaganda deur die hele land aangevang en hartstogte tot 'n koorshitte opgevoer. Wat sou gebeur het as ons die uitdaging nie aangeneem het nie, as ons hierdie politiek toegelaat het om sy wilde vaart te gaan tot die ondergang van Suid-Afrika, tot die opbreking van sy volk in rasse-partye, miskien tot burgeroorlog en oorlog met die Britse Ryk? Ons word nou vertel deur Kolonel Creswell dat dit alles 'n begogeling was, dat die volk deur my betower werd, en dat daar nooit enige sesessie-veldtog was nie. Ek laat daardie punt ook aan die oordeel van die volk oor wat nie so maklik en so plotseling politieke kwinkslae slaan as die galante Kolonel nie.

GEEN REC OM EERSTE MINISTER TE WEES.

Dames en here, ek het gewag gemaak van foute in die oordeel en politiek van Generaal Hertzog, so ernstig en so vreeslik, so langdurend dat ek nie kan sien hoe die volk van Suid-Afrika dit kan vergeef nie. Hulle is onvergeeflik in enige leier wat aanspraak maak op 'n posiesie waar hy die lotgevalle van hierdie land kan beheers. Hulle is inderdaad 'n dodelike sonde teen Suid-Afrika. Dit is nie klein, nietige sake van besonderhede soos die medisynbelasting of die tabakbelasting nie, of die ander besware wat teen my in-

gebring word. Hulle raak die wortels van ons eenheid, van ons toekoms as 'n nasie en 'n land.

GEEN BEROU. HERTZOG ONBESKAAM.

Wat erger is; daar was geen berou aan die kant van Genl. Hertzog nie. Hy bly sonder te blik of te bloos. Hy beroem homself op die rol wat hy gespeel het, poseer gedurig as 'n martelaar. Dit is beter so dan dat S.-Afrika 'n martelaar sou word, die slagoffer van sy politiek. Nee, daar is geen berou, geen erkenning van foute, maar, in plaas 'n verwaande aanspraak om baas in Suid-Afrika te wees op grond van sy loopbaan in die verlede. As in die grote toets wat tans in die land plaasvind, as in die stille ondersoek van harte wat aan plaasvind is in die stede en op die veld oor hierdie groot land, die eis van Generaal Hertzog toegestaan word, dan sê ek, dames en here, Suid-Afrika sal sy eie vonnis uitspreek, hy sal ontrou wees aan sy eie skitterende verlede en hy sal deur sy eie opsetlike daad homself in 'n posiesie stort, waaruit die wyste en die sterkste nie in staat mag wees om hom uit te help nie. Ek val nie Generaal Hertzog se persoonlike karakter aan nie, wat bo berisping is, ek wens nie sy persoonlike bekwaamheid in twyfel te trek nie, maar ek sê met opset, dat sy afgelope politieke loopbaan van die aard is dat Suid-Afrika hom nie as sy Eerste Minister kan kies nie, sonder om ontrou aan sigself te wees en sonder die ernstigste gevaar te loop vir die toekoms. Nie alleen my politieke verlede maar net soveel, ja nog meer, is die verlede van Generaal Hertzog die vernaamste stryd-vraag van hierdie algemene verkiesing. Ek het geen persoonlike wens om Eerste Minister van hierdie land te bly vir één dag langer as wat dit van my verlang word nie. Ek sou my land, as 'n gewone man in die geledere, met net soveel welwillendheid dien. Ek durf nog verlang om my eie werk in die steek te laat. En ek gevoel en geloof van harte dat met Generaal Hertzog as Eerste Minister en die kollegas wat hy in sy Regering sal hê alles wat ek en andere in staat was om tot stand te bring vir hierdie land gedurende hierdie geslag in die ernstigste gevaar gewikkel sal

word, 'n gevaar wat gemaklik kan ontwikkel tot 'n onherroeplike ramp. Gelukkig is dit nie vir my maar vir die volk van hierdie land om te besluit.

ONS POLITIEKE VERLEDE. SKERPE AANVAL OP DIE VERBOND.

Daar is nog een aanklag wat ek teen Generaal Hertzog maak, en ek maak dit nog sterker teen Kolonel Creswell. Hulle doen hulle albei vóór as politieke puriste. Hulle beskou my altwee as 'n politieke opportunist, wat nie veel aan beginsels geheg is nie, en hulle maak daarop aanspraak dat hulle groot manne van beginsel is. Menere, hulle is veroordeel deur hulle eie Verdrag. As daardie Verdrag staan sal ons nie langer die publieke sake en politieke lewe van Suid-Afrika in ooreenstemming met beginsels behandel nie. Ek beweer dat die Verdrag 'n onreine, ongepaste ding is, dat dit 'n duidelike negering en bespotting van alle politieke beginsels is en 'n demoralisasie en vernedering van ons openbare lewe is. Die Vatmekaar is in der waarheid 'n sameswering wat in die duisternis uitgebroei is, en sonder die voorkennis en toestemming van die gewone lede van die twee partye wat daardeur geaffekteer word. Dit is 'n eleksie-set, bedoel om die ware oordeel van die land te verduister by hierdie verkiesing deur mense van die mees teenoorgestelde en strydige sienswyses te laat saamstem asof hulle dit eens was. As hierdie set slaag en die eleksie gewen word sal die Vatmekaar die nuwe instrument van die Regering in hierdie land word en sal dit voortgaan om ons politiek te demoraliseer en ons openbare lewe te verneder. Dit sal lyk of die sessioniste en lojaliste saamwerk terwyl hulle werklik probeer om mekaar die loef af te steek. Die Sosialisme van die stede sal kop onder één mus saamwerk met die individualisme en konserwatisme van die platteland.

GEHEIME ONDERHANDELINGS.

Niemand sal weet waar hy is of op watter beginsels of politiek die land geregeer word nie; alles sal gedoen word by wyse van private ooreenkoms en skikking waarvan die gewone burger ongetwyfeld die

slagoffer sal wees. Ek noem dit 'n onsuiwere en ongesonde politiek. Dit is nie alleen 'n afwyking van alle helder omlynde beginsels waarop ons openbare sake behoort gedrywe te word nie, maar uiteindelik sal dit deur die stelsel van kompromie en skikking of kwansale en inruiling van een belang teen die ander 'n instrument van politieke tirannie en korrupsie word. Die leiers van die Arbeiders-Party is ten gunste van die Verbond omdat dit hulle in staat sal stel om die Sosialistiese leer na die huise van die platteland te bring. Die Nasionalistiese leiers is ten gunste van die Verbond omdat dit hulle van die nodige stemme voorsien om aan die bewind te kom, en vir wat anders gee hulle om? Ek vra die oordeel van die land om hierdie taktiek en maneuwers te verdoem, wat oneerlik is, boosaardig en uiteindelik 'n volslae onverskilligheid en minagting vir politieke beginsels en gemeenskaplike politieke eerlikheid teweeg sal bring.

SKONE POLITIEK BEPAALD NODIG.

Laat ons hierdie eleksie 'n stryd vir suiwere politiek maak en vir die behandeling van die sake van hierdie land op duidelike politieke beginsels. As die Vatmekaar nou verwerp word sal gewetelose politisie in die toekoms tweekeer dink voordat hulle weer probeer om die stem en die wense van die volk deur eleksie-sette en uitvlugte te versmoor.

DIE GEWELDIG GROOT VRAAGSTUK.

Dames en Here, ek het klaar gepraat. Tenslotte wil ek julle vra om my weer met julle vertrouwe te ver-eer as julle verteenwoordiger, soos julle in die vyf afgelope verkiesings gedaan het. En ek wil die land vra om vir die Suidafrikaanse Party te stem op grond van haar werk en haar verlede en op grond van die konstruktiewe program wat ek vanaand aan julle voorgelê het namens die Party. Ek vra aan die Volk om te sê dat hulle nie ontrou gaan word aan hulle eie verlede nie, maar dat hulle voorwaarts gaan met volle vertrouwe in hulleself en in die beginsels en die politiek waardeur hulle in die verlede sukses behaal het. Ek vra aan U om te sê dat in die toekoms, soos in

die verlede, hierdie land nie so'n gevaarlike leier as Generaal Hertzog kan bekostig nie. Ek vra U om te sê dat die maatreels waartoe die Nasionale Party gebonde is, nie in die belang van die land is nie, dat groot verwarring en onsekerheid sal veroorsaak en die finansiële herstel en industriële vooruitgang van die land ernstiglik sal vertraag word. En ek vra U afkeuring te betuig van die Verbond tussen Nasionale en Arbeiders en te stem vir suiwer politiek, duidelike beginsels en platvorm en die handhawing van 'n hoë standaard van moraliteit en eerlikheid in die openbare lewe. Dit is die ontsaglike vraagstukke wat julle moet beslis in hierdie eleksie.

Alles kom neer op die enkele groot vraagstuk, wat sedert die Unie ons politiek beheers 't, nl.: Gaan ons 'n groot Suidafrikaanse nasie opbou, onderling verenig en in die wereld gerespekteer word? Laat in hierdie verkiesing ons strydkreet wees: Die Suidafrikaanse nasie Eerste en weg met alle party-akkoordeles en alle seksie- of klasse-belange.

Die toespraak hierin opgenome is 'n volledige verslag van die wat Generaal Smuts gehou het in Pretoria Wes, op Woensdagaand, die 23ste April, 1924, en kan beskou word als die S.A. Party Manifest vir die Algemene Verkiesing van 1924.

Miss Euba.

Algemene Sekretaris
Suid Afrikaanse Party.

28 April, 1924.